Ազգ
Azg
armenian daily
26 ՄԱՐՏ 1998 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 53 (1556)

Հասարակության միասնականությունը պատերազմի վտանգը հեռացնող գործոն

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Եթե Ադրբեջանը որեւէ օր զգա, որ մեզանից ուժեղ է, անկասկած վերսկսելու է հարձակումը՝ անկախ Ղարաբաղյան խնդրի խաղաղական լուծման ձեւից», մարտի 25-ին Երեւանի բժշկական համալսարանի ուսանողության հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը:

Նա նշեց, որ առաջիկա տարիների ընթացքում չի տեսնում հանգամանքների այնպիսի զարգացում, որի արդյունքում Ադրբեջանի զինված ուժերը հավասարվեն Հայաստանի ուժերին. Նույնիսկ եթե առաջիկա տարիներին Հայաստանի բանակի կառուցման գործընթացը Ադրբեջանից թույլ զարգացում ունենա, Հայաստանը ունի 2-3 տարվա լուրջ ներուժ: Որպես պատերազմի վտանգը հեռացնող գործոն, ըստ նախարարի, կարող է հանդես գալ նաեւ հասարակության ավելի ոգեղեն եւ ավելի միասնական լինելը, ինչով մինչեւ այժմ աչքի է ընկել հայ ժողովուրդը:

Վազգեն Սարգսյանի խոսքերով, պատերազմի վերսկսման հավանականությունը 50 տոկոսով կրճատվել է, քանի որ այդպիսի մտադրություն Հայաստանը չունի: Միաժամանակ նա հայտարարեց, որ ՀՀ զինված ուժերը պատրաստ են թե՛ պաշտպանողական, թե՛ հարձակողական գործողությունների՝ ունենալով բոլոր անհրաժեշտ միջոցները:

Տես նաեւ ➧ էջ 3

ԸՆՏՐԱՐՇԱՎ

Բերդում՝ ջերմ, Նոյեմբերյանում՝ սկզբում սառն, Ալավերդիում՝ գրեթե ցնծություն

Ռոբերտ Քոչարյանի այցելությունը Տավուշ

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Տավուշի բնակչությունը լսում էր Ռոբերտ Քոչարյանին ուշադիր: Վարչապետը խոսում էր հասկանալի լեզվով, թեեւ պոպուլիզմ կոչվածը բացակայում էր խոսքում: Առավել հասկանալի էր դառնում նրա խոսքը, երբ վերաբերում էր հարկային ազատումներին, մասնավորապես ջրի հարկի, անասնահարկի, գյուղմթերքների ազատ վաճառքի եւ գյուղատնտեսության բնագավառին առնչվող այլ հարցերին: Այս ամենը գյուղացին ընկալում էր: Երբ Ռոբերտ Քոչարյանն անցնում էր զուտ տնտեսական բառապաշարի (բյուջետային մուտքագրումներ, պայքար ստվերային տնտեսության դեմ եւ այլն), նրա խոսքը պակաս հասկանալի էր հնչում գյուղացիներին:

ՀՀ նախագահական ընտրությունների առաջին փուլում, հանրապետության հյուսիսարեւելյան շրջանները Լոռին եւ Տավուշը հայտնաբերեցին ընտրազանգվածների զարմանալի հաշվեկշիռ Ռոբերտ Քոչարյանի չնչին առավելությամբ: Վիճակագրությունը պատկերավոր է. երկու մարզերում հօգուտ Դեմիրճյանի 74294 ձայն, հօգուտ Քոչարյանի 75672: Ընդ որում, Լոռիում առավելությունը Քոչարյանի կողմն էր (48898 ձայն Կարեն Դեմիրճյանի 46726-ի դիմաց), իսկ Տավուշում Կարեն Դեմիրճյանի (27568 ձայն Ռոբերտ Քոչարյանի 26774-ի դիմաց): Եվ հենց այս պատճառով տրամաբանական է, որ երեկ, մարտի 25-ին, թե Կարեն Դեմիրճյանը եւ թե Ռոբերտ Քոչարյանն իրենց քարոզարշավի սլաքը «թեքել էին» հյուսիսային ուղղությամբ չբացառելով նույնիսկ Ալավերդիում պատահական մի զուգադիպություն: Սակայն «նույն ընտրազանգվածի» առջեւ դեմ առ դեմ հանդիպումը չկայացավ. Ռոբերտ Քոչարյանի ուղղաթիռը իջավ քաղաքի մարզադաշտում Կարեն Դեմիրճյանի ավտոշարասյան մեկնումից կես ժամ անց:

Բայց եւ այնպես թվում էր, թե հատկապես Տավուշն էր պրն Քոչարյանի «շրջագայության» հիմնական նշանակետը: Երեւանի եւ Գեղարքունիքի մարզի հետ, հենց այստեղ է արձանագրվել Կարեն Դեմիրճյանի առավելությունը: Քարոզարշավի ընթացքում վարչապետը մինչ երեկ այցելել էր միայն Իջեւան, ուստի եւ անհրաժեշտ էր աշխարհագրության ընդլայնումը: Մարտի 25-ին, մինչ Ալավերդի իջնելը, Ռոբերտ Քոչարյանը եղավ նաեւ Բերդում եւ Նոյեմբերյանում:

Տավուշի բնակչությունը լսում էր նրան ուշադիր... Բերդում հավաքվածները քիչ ավելի տաք էին, քան Նոյեմբերյանում: Տասնյակ հազարներ՝ ի դեպ, Նոյեմբերյանն առանձնապես «չէր սիրում» Ռոբերտ Քոչարյանին: Դա գիտեր վարչապետը, գիտեին եւ նոյեմբերյանցիները: Ինչո՞ւ... Հետո (հանդիպումից անց) նրանք կասեն. «Մենք մտածում էինք, որ դուք ՀՅԴ-ի գաղտնի անդամ եք, դրա համար»: Ռոբերտ Քոչարյանի կարծիքը քիչ այլ է. «Հանդիպում այստեղ չէի ունեցել, երեւի թե հիմնական պատճառը դա է: Հանդիպումից հետո, կարծում եմ, ինչ-որ բան փոխվեց»: Ինչ-որ բան փոխվելու զարգացումը նկատելի էր ոչ այնքան Քոչարյանի ամբիոնից, որքան բազմության մեջ հայտնված «դիտարաններից»: Ի սկզբանե որոշ սառնություն (հատկապես Նոյեմբերյանում) եւ ապա ջերմացում եւ բարձրաձայն համաձայնություններ: Բերդում, օրինակ, հաղորդակցությունն ավելի «թափանցիկ էր» եւ ջերմ հենց սկզբից: Ալավերդիում գրեթե ցնծություն էր:

Տես ➧ էջ 2

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Դեմիրճյանական գործոնը

Ճիշտ է վարվում Կարեն Դեմիրճյանը՝ իրեն հաճախակի չհանձնելով լրագրողների հարցասիրությանը: Նա նման է այն մարդուն, որ երկար բացակայությունից հետո նոր է վերադարձել մտերիմ ընկերների կամ հարազատների շրջապատ եւ գիտի, զգում է, որ մի քիչ երկար մնալով այդ շրջապատում, սպառիչ պատասխանելով հարցումներին, կվերածվի արդեն սովորական, առօրյա ներկայության, դուրս կգա ուշադրության կենտրոնից, համակրանքի զեղումների մթնոլորտից:

Ես դեմ եմ Կ. Դեմիրճյանի ֆենոմենը կարոտախտով բացատրելու փորձերին: Հայաստանում ոչ ոք միամիտ չէ այնքան, որպեսզի ակնկալի, թե կոմկուսի նախկին ղեկավարի վերադարձով կվերադառնան 80-ականների համեմատաբար լավ կենսապայմանները, կվերադառնա էժան երշիկ-նրբերշիկի բազմազանությունը: Հետեւաբար, ըստ ինձ, ոչ թե կարոտախտ, այլ կարո՛տ, ոչ թե ժամանակաշրջանի, այլ անձի՛:

Այո, այստեղ անձի խնդիր կա, անձնավորության տագնապ: Մեր հասարակությունը ձանձրացել, հոգնել է անցնող 7-8 տարիների անձնամիջյան պայքարներից, պետական այրերի ու այրիկների խարդավանքներից, դիմափոխություններից, հրապարակային փոխադարձ հայհոյանքներից ու մերկացումներից: Նա զզվել է այլեւս, մանավանդ որ դրանք ոչ մի բանով չեն բարելավում իր կյանքը: Ընդհակառակը Հասարակությունը, դրա մի մասը, կարոտ է անձնավորության, ինչպես խորհրդային ժամանակներում: Այն ժամանակ ղեկավարն էր, կանգնած՝ ժողովրդի դիմաց, այն էլ մի դեմքով՝ պաշտոնական ու աշխատանքային, մինչ մնացյալ պաշտոնյաները միայն ընդգծում էին այդ դիմագծերը, լրացնում գույները: (Հիշո՞ւմ եք, ինչպես էր դիմում Կարեն Սերոբիչն այն ժամանակվա կառավարության անդամներին՝ «Բարեւ, գողեր»): Երանելի՜ այդ ժամանակներում հասարակության մեծ մասը ծանոթ չէր, չէր կարող ծանոթ լինել կենտկոմական ներքին խարդավանքներին: Չէր էլ ուզում ծանոթանալ, քանզի չէր ուզում, չէր էլ կարող քաղաքականությամբ հետաքրքրվել, դա իր որոշելիք բանը չէր: (Հիշո՞ւմ եք, այդ նույն ժամանակներում հասարակ մարդիկ ինչ էին ասում քաղաքականությամբ հետաքրքրվելու մասին. «Մենք Կարեն Սերոբիչին աշխատավարձ ենք վճարում, որ մեր փոխարեն մտածի, զբաղվի քաղաքականությամբ»): Հասարակությանը հերիք էր այն գիտակցությունը, թե ուզած ժամանակ կարող էր վերեւներին դիմել բողոքով: Այն ժամանակ հասարակությունն ու քաղաքականությունը կապ չունեին միմյանց հետ: Նմանապես՝ ղեկավարի անձն ու հասարակությունը:

Եվ նա, պրն Դեմիրճյանը, բոլորից լավ է հասկանում իր այս «առավելությունը»: Ուրեմն պետք է օգտագործել կարոտի այս պահը, որն անանց չէ: Պետք է մարդիկ կարոտն առնեն այնքան, որքան անհրաժեշտ է... կարոտ մնալու համար:

Իսկ դրան խանգարում են լրագրողները: Համարձակ, հարձակողական, անպատկառ լրագրողները: Դրանց հետ միայն բլից-կրից: Այլապես կարող են այնքան տնտղել, որ... փարատվի միֆը, ջնջվեն հեռավորությունները, ցնդի՝ կարոտը:

Հ. ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ

«Ընտրություններից դուրս կգանք առողջ ուժերի համախմբումով»

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Երեկ ժուռնալիստի տանը, հանդիպելով լրագրողներին (եւ ոչ միայն նրանց, որովհետեւ դահլիճում քիչ չէին նաեւ լրագրության հետ կապ չունեցող անձինք, եւ դահլիճը նման էր եռացող կաթսայի), Ռոբերտ Քոչարյանի նախընտրական շտաբի մամուլի պատասխանատու Աղվան Վարդանյանը հավաստեց տեղական եւ արտասահմանյան լրատվամիջոցների հետ առավել հետեւողական եւ համակարգված աշխատելու մտադրությունը: Այդ շրջանակում, ի թիվս այլ նախատեսվող միջոցառումների, նշվեց Քոչարյանի՝ մարտի 27-ին ծրագրված մամուլի ասուլիսը եւ 29-ին Սեւան եւ Աբովյան կատարելիք նախընտրական այցերը լուսաբանելու հնարավորությունը (նախապես տեղեկացնելու պայմանով): Ըստ պրն Վարդանյանի, Կարեն Դեմիրճյանի նախընտրական շտաբի հետ հանուն արդար ընտրությունների համագործակցելու վերաբերյալ երկու օր առաջ ձեռք բերված սկզբունքային համաձայնությունն առայժմ կոնկրետ մեխանիզմներով չի ամրապնդվել: Նույն անորոշությունն առկա է նաեւ հեռուստաբանավեճի պարագայում:

«Տարօրինակ սեւեռումով մյուս թեկնածուն անվերջ խոսում է ազատ, արդար ընտրությունների մասին առանց կոնկրետության: Հրապարակվում են տվյալներ, որոնք հաջորդ օրը հերքվում են: Դրվում են նախապայմաններ: Պրն Դեմիրճյանն օրենսդրական փոփոխություններ է առաջարկում երկրորդ փուլի նախօրեին մոռանալով, որ այդ առնչությամբ Պարույր Հայրիկյանի առաջարկը մերժվել է առաջին փուլում, այդ թվում Դեմիրճյանի կողմից: Հաջորդ նախապայմանն է, որ խախտումների բոլոր մեղավորները պետք է պատժվեն:

Տես ➧ էջ 2

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հրեշավոր մրրիկ Հնդկաստանում

25 ՄԱՐՏ, RFI, PC: Հնդկաստանի արեւմտյան երկու նահանգների վրայով երեկ անցած հրեշավոր մրրիկի զոհերի թիվը շարունակում է աճել: Ըստ վերջին տվյալների, զոհվել է առնվազն 200 մարդ, որոնց թվում 60 երեխա, 3 հազար մարդ վիրավորվել է, հարյուրավոր մարդիկ անհետ կորել են, տասնյակ հազարավոր տներ ջնջվել են երկրագնդի երեսից, առնվազն 15 հազար մարդ անօթեւան է մնացել:

Ջոխարը՝ Իչկերիայի մայրաքաղաք

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 25-ին Չեչնիայի խորհրդարանը որոշում է մտցրել հանրապետության սահմանադրության մեջ, ըստ որի Չեչենական հանրապետություն - Իչկերիայի մայրաքաղաքն այսուհետեւ լինելու է Ջոխար քաղաքը, այսօրվանից այսպես է կոչվելու Գրոզնին: Սահմանադրական ուժ է ստացել նաեւ հանրապետության անվանումը, այն է Չեչենական հանրապետություն - Իչկերիա:

Քոչարյանի եւ Դեմիրճյանի համատեղ ասուլիսը տեղի չի ունենա

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ նախագահի թեկնածուներ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Կարեն Դեմիրճյանի մարտի 26-ի համատեղ մամուլի ասուլիսը, որը նախատեսում էր անցկացնել Միջազգային մամուլի կենտրոնը, չի կայանա: Կենտրոնի ներկայացուցիչ, Երեւանի Մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանը «Նոյյան տապանի» թղթակցին տեղեկացրեց, որ Կարեն Դեմիրճյանի շտաբից առայժմ որեւէ պատասխան չի ստացվել, եւ քանի որ ասուլիսը կազմակերպելու համար պահանջվում են որոշակի նախապատրաստական աշխատանքներ, կենտրոնը ետ է վերցրել իր առաջարկությունը:

ԴՐՍՈՒՄ

Ռոյթերը 30-ական տոկոս է տալիս թեկնածուներին

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւան հրավիրված օտարերկրյա մեկնաբանները դժվարանում են գուշակել, թե ով է հաղթանակ տանելու մարտի 30-ին. Ռոբերտ Քոչարյա՞նը, թե՞ Կարեն Դեմիրճյանը, հաղորդել է «Ազատություն» ռադիոկայանը, մեջբերելով Ռոյթեր գործակալության մեկնաբանի այն կարծիքը, որ, մասնագետների անցկացրած վերջին հարցախույզի արդյունքների համաձայն, այս պահին ընտրողների 30 տոկոսն աջակցում է վարչապետին, 30-ը կոմկուսի կենտկոմի նախկին առաջին քարտուղարին եւ 30 տոկոսը տակավին չի կողմնորոշվել:

Կարեւորությամբ երկրորդը խախտումների խնդիրն է, որը հատկապես սուր բնույթ ստացավ առաջին փուլում գրանցված բազմաբնույթ օրինազանցություններից հետո: Ըստ Ռոյթերի թղթակցի, ԵԱՀԿ-ն հայտարարել է, որ եթե կրկնվի այն, ինչ տեղի է ունեցել մարտի 16-ին, ապա միջազգային այդ կառույցը Հայաստանում նախագահական ընտրությունների վերջնական արդյունքը չի ճանաչի:

Քոչարյանի աջակիցները հերքում են մեղադրանքները եւ նույնիսկ պնդում, որ ԵԱՀԿ-ն փորձում է ճնշում բանեցնել Հայաստանի վրա, գրում է մեկնաբանը, վկայակոչելով նրանցից մի քանիսին, որոնք կարծիք են հայտնում, թե ԵԱՀԿ-ն հայտնվել է Ադրբեջանում նավթային ծրագրեր նախաձեռնող ընկերությունների ազդեցության ներքո:

digitised by A.R.A.R.@

ԸՆՏՐԱՐՇԱՎ

Բերդում ջերմ, Նոյեմբերյանում սկզբում սառն, Ալավերդիում գրեթե ցնծություն

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես սովորաբար լինում է նման դեպքերում, այս անգամ նույնպես ելույթների միջեւ որեւէ տարբերություն չկար. նույն բառերը տարբեր բնակավայրերում: Սա կոչվում է ընտրարշավ: Ռոբերտ Քոչարյանի երեկվա ուղեկիցներն էին նախկին մրցակիցներ Պարույր Հայրիկյանը եւ Արամ Սարգսյանը, ինչպես նաեւ Վահան Հովհաննիսյանը եւ Ալբերտ Բազեյանը: Նրանց խոսքին հաջորդում էր Ռոբերտ Քոչարյանի ելույթը: Երկու հիմնական միտք էր իշխում. «Այսօր պայքար է գնում անցյալի եւ ապագայի միջեւ» (մտքի հեղինակ եւ զարգացնող՝ Պարույր Հայրիկյան) եւ ապա՝ ներկայում ձեւավորված է մի նոր քաղաքական բլոկ, կամ որը համարյա նույնն է՝ Ազգային համաձայնության նոր դաշինք (Արամ Սարգսյան եւ Վահան Հովհաննիսյան): Բնականաբար ընկալելի էր նաեւ Ալբերտ Բազեյանի խոսքը, քանզի «խոսում էր զինվորը զինվորական «ենթաշրջանում»: Այս հիմքի վրա Ռոբերտ Քոչարյանի ելույթներն ուրվագծում էին խոսքի մի նոր հիմք՝ ով ինչի է պիտանի: Առաջին պլան է մղվում վարչապետի գործունեությունը, «ով սովոր չէ պարտվել, սովոր չէ անհաջողությունների եւ սին խոստումներ տալու»: Այս հիմնական միտքը փաստարկելով անվիճելի ձեռքբերումների մի համեստ հանրագումարով, Ռոբերտ Քոչարյանը այնուհետեւ խոստանում էր 2-3 տարիների ընթացքում սոցիալ-տնտեսական կյանքի էական բարելավում:

Առանձնահատուկ ուշադրությամբ եւ ոգեւորությամբ մարդիկ ունկնդրում էին վարչապետի խոսքը նախկին իշխանությունների օրոք թույլ տված յուրացումների հովանավորների վերաբերյալ «Նրանք դա չեն մարսի», Ռոբերտ Քոչարյանի այս միտքը գնգեց հավաքվածներին:

Առիթ ունենալով լսելու թե Ռոբերտ Քոչարյանի եւ թե Կարեն Դեմիրճյանի ելույթները, ինձ մի փոքր իրավունք եմ վերապահում տարբերակել նրանց ընտրարշավային քաղաքականությունը: Կարեն Դեմիրճյանի մարտավարությունը հստակ է. հենվել բնակչության մտածելակերպի թույլ կողմի վրա եւ խաղալ, ըստ այդ, տրամադրություններով: Արդարացված է: Առավել եւս, եթե հաշվի առնենք, որ անցած տարիները դժբախտաբար գերակշռող դարձրին ազգային մտածելակերպի հենց թույլ կողմերը: Հենց սա է Կարեն Դեմիրճյանի հաջողության գրավականը:

Ռոբերտ Քոչարյանի վիճակը շատ ավելի բարդ է: Նա նույնպես չի հեռանում ազգային մտածելակերպի սահմաններից, սակայն փորձում է կոչել նրա ուժեղ՝ հզոր կողմերից...

Մենք աշխատասեր ենք, մենք գիտենք ստեղծագործել, մենք հաղթող ենք, մենք արդյունաբերական եւ գիտական հզոր ներուժի կրողներ ենք եւ մենք պետք է աշխատենք եւ կաշխատեցնենք այս ներուժը: Մոտավորապես այսպես: Ցավոք սրտի, ներկայիս ժամանակահատվածը քիչ բերահավատություն է հաղորդում նման համոզվածությանը, եւ հենց սրա պարտությունը կամ հաղթանակն են վճռելու ընտրողների ելքը: Մենք ուժեղ ենք, թե՞ մենք թույլ ենք: Այլընտրանք չկա:

Իրոք, այսօր դժվար է ասել՝ թո՞ւյլ ենք մենք, թե՞ հզոր: Գոյություն ունի ազգային կորուստների եւ ձեռքբերումների հաշվեկշիռ եւ այս պայմաններում յուրաքանչյուր քաղաքացի ինքը պետք է իր համար լուծի այս հարցը: Հիշյալ հաշվեկշիռն այն հիմքն է, որը դառնում է քաղաքականություն, ծնունդ տալով բազմազան բամբասանքների, շահարկումների եւ ազգային ու հակաժողովրդական այլ ձեռնարկումների: Այս մասին Ռոբերտ Քոչարյանի միտքը հայտնի է, ինչպես նաեւ երեկ. «Եթե մենք մեզ չուտենք, ապա ոչ մեկը մեզ չի ուտի»: Նույն այս հարցի ենթատեքստում նա կարեւոր համարեց հավակնորդների վերջնական ձայների հնարավոր մեծ տարբերությունը (այսինքն ոչ 1-2 տոկոս), քանզի հակառակ դեպքում չի բացառվում, որ եւս 5 տարի մենք ապրենք կասկածի եւ լեգիտիմության վերաբերյալ բազմաթիվ հարցականների մթնոլորտում:

Այնուամենայնիվ, ուժեղ ազգը նախեւառաջ այն քաղաքական հասարակությունն է, որն ունակ է ապահովելու ընտրությունների արդարացիությունը, անկախ որեւէ ելքից: Այս մասին եւս խոսեց Ռոբերտ Քոչարյանը, առանձնացնելով՝ մարտի 16-ի ընտրությունների բարձր որակը: Արձանագրված օրինախախտումների ծավալը, ինչպես նաեւ ԵԱՀԿ-ի հայտարարությունը (ընտրատարածքների 15 տոկոսի վերաբերյալ), ըստ իրեն, ոչ միշտ են փաստարկված, եւ ապա կրկին՝ «Մենք մեզ չպետք է ուտենք»:

Մեր այն հարցին, թե իր չընտրվելու հետեւանքով կարո՞ղ են ստեղծվել նախադրյալներ, ընդ որում, թե կենցաղային եւ սոցիալական ու թե քաղաքական մակարդակներում, ՀՀ եւ ԼՂՀ փոխհարաբերությունների սառեցման համար, Ռոբերտ Քոչարյանը պատասխանեց. «Ես կարծում եմ, որ ես ընտրվելու եմ»:

Սկիզբը էջ 1

Դեմիրճյանը, տարիներ շարունակ գլխավորելով իշխանությունը, լավ գիտի, որ յուրաքանչյուր պաշտոն նշանակում է դատարան, դատավճիռ: Հակառակն իրավական անգրագիտություն է: Շահարկումների, ասեկոսեների տարածման, հասարակության մեջ տարակուսանք ստեղծելու աշխատաոճն անընդունելի է մեզ համար: Մեր նպատակը կեղծիքների բացառումն է: Մամուլում հրապարակել ենք մեր մարզային հանձնաժողովների հասցեները. որեւէ խախտում արձանագրելու դեպքում բոլորին խնդրում ենք ահազանգել, թույլ Օրինակ, քանի որ Քոչարյանի նախընտրական ծրագրում նշված չէ նրա հայրանունը, տարածում են, թե նախագահի թեկնածուն «թուրք է», ասաց նա համենայն դեպս տեղեկացնելով, որ Քոչարյանը ծնվել է Ստեփանակերտում, հայրանունը Սեդրակ է, պապը քրիստոնյա քահանա էր: Դժվար հաղթահարելի խնդիր համարվեց նաեւ միջին օղակի պաշտոնյաների անհարկի, անսանձ ակտիվության սահմանափակումը, քանի որ նախորդ (եւ նախորդի նախորդ) վարչակարգից մնացած ժառանգությունը մեկ շաբաթում հնարավոր չէ փոխել:

Իր ՀՀՇ-ի բովով անցած լինե- ժեքներով, եւ նրա փորձառությունն անցյալում է: Իսկ «Հայէլեկտրամեքենա» գործարանի իրական վիճակն ապացուցում է, որ Դեմիրճյանը չի կարող հավակնել այդ պաշտոնին»:

Պրն Վարդանյանի կարծիքով, նույնքան անհավանական է «Ռուսաստան-Բելառուս» միությանը հարելու տարբերակը, քանզի «Հայաստանի ապագան անկախությունն է», ինչը չի բացառում սերտ համագործակցությունը Ռուսաստանի հետ ընդունված փաստաթղթերի շրջանակում: Ինչ վերաբերում է տարբեր երկրների տարածաշրջանային շահագրգռություն-

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Ընտրություններից դուրս կգանք առողջ ուժերի համախմբումով»

չտալ, որ Քոչարյանի նախընտրական շտաբին վերաբերող մեթոդներով փորձեն ազդել ժողովրդի վրա», ասաց պրն Վարդանյանը: ԱԺՄ վերջին հայտարարության առաջին շերտը դրական, երկրորդ շերտը դժվար հասկանալի որակումներ ունեցող համարելով, նա նշեց, որ 1996-ի եւ ներկա ընտրությունների առաջին փուլի միջեւ համեմատության նշան դնելն անբարոյականություն, սեփական խղճին դեմ գնալ է նշանակում: Կարեն Դեմիրճյանի հայտնվելը քաղաքական ասպարեզում դիտարկելով իբրեւ անակնկալ, Մանուկյանին Ռոբերտ Քոչարյանի ամենաարժանավոր մրցակից, պրն Վարդանյանը հույս հայտնեց, որ ԱԺՄ-ի հետ տարաձայնությունները առաջիկայում կլուծվեն եւ «ընտրություններից դուրս կգանք բոլոր առողջ ուժերի համախմբումով», քանզի այս երկրում յուրաքանչյուր որ իրեն տեր, երեւույթների մասնակից պիտի զգա»:

Հնարավոր սադրանքների, բամբասանքների, «տեր ուժերի, մարդկային տեսակի» դեմ պայքարելն, ըստ պրն Վարդանյանի, դժվար է: լու եւ նախընտրական շտաբի գործունեությանն Արտաշես Զուրաբյանի «ակտիվ մասնակցության» մասին ասվեց հետեւյալը. ՀՀՇ-ն համազգային շարժում էր, որ, իշխանության գալով, «փչացրին» շարժման առաջին դեմքերը, իսկ փետրվարյան իրադարձություններից հետո արտահայտվածներին պաշտպանող Արտաշես Զուրաբյանը «եթե գալիս, ոտքի տակ է ընկնում, Քոչարյանի մեղքը չէ»: Նախկին ռեժիմն այսօր կանգնած է մյուս թեկնածուի թիկունքին եւ այսօր փորձում է խուսափել երկիրն այս վիճակին հասցնելու պատասխանատվությունից: «Քոչարյանը հրաժարվե՞լ է ընտրվելու դեպքում Դեմիրճյանին վարչապետ նշանակելու մտադրությունից» հարցին պատասխանելով պրն Վարդանյանը չափազանցված համարելով այդ լուրը, ներկայացնելով սեփական կարծիքը. «Դեմիրճյանը եղել է կոմկուսի ֆունկցիոները, լավ թե վատ կատարել է իր աշխատանքը, սակայն պետական, քաղաքական գործչի փորձառություն չունի: Հայաստանը բոլորովին այլ երկիր է, այլ ար-

ժեքներին, ապա ուժեղ պետություն ունենալը ձեռնտու է Հայաստանին եւ միայն Հայաստանին. մյուսների համար մեր երկիրը սեփական շահերի թատերաբեմ է, ուր հարմար է գործ ունենալ թույլ Հայաստանի հետ: **«Ազգի»** հարցը՝ «Նպատակահարմա՞ր չէ, որ Քոչարյանին աջակցող մեծաթիվ եւ ազդեցիկ կուսակցությունները հայտարարությամբ փորձեն մեղմել ԵԱՀԿ դիտորդների կասկածելի անաչառության հայտարարության տպավորությունը», որպես «լավ առաջարկություն» գնահատելով, պրն Վարդանյանն ասաց. «ԵԱՀԿ դիտորդները տարբեր երկրներ էին ներկայացնում, յուրաքանչյուրն իր խնդիրներով: Հայտարարությունը միանշանակ չէր եւ ընդունվել է բանավեճերից հետո, շեշտադրումները փոխվել են մեր երկրի ապագա[illegible] վրա ազդելու [illegible]տառումով: Ինչպես եք դուք գնահատում ընտրությունները, սա է կարեւորը: Մեր նպատակն արդար ընտրությունների անցկացումն է, եւ ժողովրդի ակտիվությունը խիստ կարեւոր է. ժողովուրդը պիտի տեր կանգնի իր քվեներին»:

ՍԻՄ. «Ընտրությունները արտացոլեցին հասարակության ապակողմնորոշված, բայց իրական պատկերը»

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Սահմանադրական իրավունք» միությունը բազմակողմանիորեն ուսումնասիրելով իրավիճակը, քննարկելով Հրանտ Խաչատրյանի նախընտրական ծրագրի իրականացման համար առավել նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու հարցը, հանդես է եկել հայտարարությամբ:

«ՀՀ նախագահական ընտրությունների երկրորդ փուլում ՍԻՄ-ը պաշտպանում է ՀՀ նախագահի թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը, ասված է հայտարարության մեջ, եւ բոլոր ջանքերը կներդրվեն օրինախախտներին պատասխանատվության կանչելու, առաջին փուլում նկատված թերությունները վերացնելու, Հայաստանում բարոյահոգեբանական մթնոլորտն առողջացնելու, օրինականություն հաստատելու եւ սոցիալական լարվածությունը թուլացնելու նրա ձգտումներին աջակցելու նպատակով»:

Գնահատական տալով ընտրությունների առաջին փուլին, հայտարարության մեջ նշվում է, որ «արձանագրված բոլոր խախտումներով, ճնշման եւ հանցավոր միջամտության դեպքերով հանդերձ առաջին փուլի հրապարակված արդյունքները արտացոլում են հասարակության ապակողմնորոշված, բայց իրական պատկերը»:

Վավեր են համարվում թեկնածուների վստահված անձանց նոր վկայականները

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ ԿԸՀ-ի կողմից հանրապետության նախագահի թեկնածուների վստահված անձանց ընտրությունների երկրորդ փուլի համար տրվել են նոր նմուշի վկայականներ, որոնք վավերացված են ոչ թե կապույտ, ինչպես առաջին փուլում, այլ սեւ գույնի կնիքով: ԿԸՀ-ը խնդրել է անվավեր համարել վստահված անձանց կապույտ կնիքներով վկայականները:

Կառավարությունը կփակի ջրովի հողերի ոռոգման համար էլեկտրաէներգիայի ծախսերի 65 տոկոսը

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Կառավարության որոշմամբ պետբյուջեի միջոցներից կփակվի ջրովի հողերի ոռոգման համար կատարված էլեկտրաէներգիայի ծախսերի 65 տոկոսը: Այս մասին հաղորդեց ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ոռոգման վարչության պետ Ռազմիկ Գրիգորյանը: Մինչեւ ոռոգման շրջանի սկիզբը ոռոգման բոլոր համակարգերը կբերվեն նորմայի: ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության մամլո քարտուղար Լիլիթ Կարապետյանը ճշտեց, որ այդ նպատակի համար, հավանաբար, միջոցներ կհատկացվեն բյուջեի ոչ հարկային եկամուտներից: Պահանջվող միջոցների չափերը ներկայումս ճշտվում են:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ պետքարտուղարը գտնում է, որ Անդրկովկասի երեք հանրապետությունները անցումային շրջան են թեւակոխել

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրոպայի, Կովկասի, Միջին Ասիայի ու Մերձավոր Արեւելքի խաչմերուկում գրաված իր դիրքի պատճառով Թուրքիայի հետագա քաղաքական դիրքորոշումը կնպաստի նոր աշխարհի ստեղծման գործընթացին, ասել է ԱՄՆ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը եւ ավելացրել, որ կովկասյան երկրները՝ Հայաստանը, Վրաստանը եւ Ադրբեջանը, անցումային շրջան են թեւակոխել, իսկ Կասպից ծովի ավազանի նավթի ու գազի հսկայական պաշարները տարածաշրջանին տնտեսական մեծ կարեւորություն են հաղորդել: Լուրը հաղորդել է «Ամերիկայի ձայնը»:

Պոլ Գոբլ. Անդրկովկասում իրադրությունը սրում է Ռուսաստանը

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ազատ Եվրոպա», «Ազատություն» ռադիոկայանների տնօրեն-օգնական եւ Խորհրդային Միության հարցերի մասնագետ Պոլ Գոբլն ասում է, թե Կովկասում անկայուն վիճակում պահելը համապատասխանում է Ռուսաստանի շահերին, հաղորդում է «Ամերիկայի ձայնը»: Անդրկովկասյան երեք երկրների, կամ դրանցից գոնե երկուսի՝ Ադրբեջանի եւ Վրաստանի բազմաթիվ քաղաքական գործիչներ այն կարծիքին են, որ Ռուսաստանը Կովկասում մշտական անկայունության քաղաքականություն է վարում, ասել է նա: Այսինքն, փորձում է թույլ չտալ, որ բանը հասնի բացեիբաց պատերազմի եւ միեւնույն ժամանակ թույլ է տալիս, որ իրադրությունը շարունակի մնալ անկայուն: Դա, ըստ Գոբլի, արեւմտյան ընկերություններին եւ կառավարություններին հեռու կպահի այնտիպի չափերի ներդրումներ կատարելուց, ինչպիսիք այդ երկրներին ավելի ճկուն դիրքորոշում ունենալու հնարավորություններ կընձեռեն միջազգային ասպարեզում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՄԱՐՏ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հնարավոր չէ, որ նախագահի ընտրվելու դեպքում Ռոբերտ Քոչարյանը որևէ ճնշման տակ նույնպիսի պարտվողական քաղաքականություն վարի, ինչպիսին վարում էր Լևոն Տեր-Պետրոսյանը նախագահության վերջին տարում: Այսպիսի համոզմունք հայտնեց ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը մարտի 25-ին, Երևանի

ՏԵՍԱԿԵՏ

Վազգեն Սարգսյան. Հնարավոր չէ, որ Ռոբերտ Քոչարյանը որևէ ճնշման ենթարկվի

ռազմական բժշկական համալսարանի ուսանողության հետ հանդիպման ժամանակ: Նա միաժամանակ ընդգծեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանը պատերազմի կողմնակից չէ, այլ կողմնակից է արժանապատիվ խաղաղության, հստակ փոխզիջումների: Նախագահի ընտրվելու դեպքում, Վազգեն Սարգսյանի խոսքերով, Ռ. Քոչարյանը կդավանի հետևյալ հավասարումը՝ քաղաքական բոլոր միջոցներով խուսափել պատերազմից, սակայն բոլոր այլ միջոցներով միշտ պատրաստ լինել պատերազմի:

ՀՀ պաշտպանության նախարարը վստահեցրեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանը խոսքի և գործի միասնության մարդ է: Ղարաբաղում և Հայաստանում Ռ. Քոչարյանի աշխատանքի փորձը ցույց է տալիս, որ նա ի զորու է լուծելու նաև երկրի առջև ծառացած տնտեսական խնդիրները:

Նշելով, որ անձամբ իր համար ցանկալի է ընտրությունների երկրորդ փուլ դուրս եկած երկու թեկնածուների համագործակցությունը, պրն Սարգսյանը հայտարարեց, որ ի տարբերություն Ռոբերտ Քոչարյանի, Կարեն Դեմիրճյանը բարոյական իրավունք չունի նախագահ դառնալու: Երբ Ռոբերտ Քոչարյանը հայ ժողովրդի պայքարի հավատավոր առաջամարտիկ է եղել, հստակ տիրապետում է պատերազմի և խաղաղության ռազմավարությանը, փոխզիջումների հնարավոր տարբերակներին, ապա Կարեն Դեմիրճյանը այս ամենի մասին պատկերացում իսկ չունի:

Ընտրությունների առաջին փուլը, ՀՀ պաշտպանության նախարարի կարծիքով, չի կարելի համեմատել նախորդ որևէ ընտրության հետ, և երբ ընտրությունների մասին օբյեկտիվ քննադատություն է հնչում, «չպետք է չափն անցնել»: Ըստ Վազգեն Սարգսյանի, 1998 թ. մարտի 16-ին հայ ժողովուրդը ընտրություն կատարեց խորը գիտակցությամբ և ակտիվությամբ, ուստի վիրավորական է, երբ 1, 2, 10 դեպքերը տարածվում են ողջ ժողովրդի վրա: Նշելով, որ արտասահմանյան դիտորդներ հրավիրելով Հայաստանը պարտավոր է հաշվի նստել նրանց կարծիքի հետ, Վազգեն Սարգսյանը ընդգծեց, որ դիտորդների մեջ և հարակից շրջանակներում կլինեն սուբյեկտիվ կարծիք ունեցողներ, որոնք կփորձեն սև բիծ թողնել ընտրությունների վրա, նախագահի ցանկացած ընտրության դեպքում «սուր թողնել վերևից կախված, որպեսզի հարկ եղած դեպքում կառավարման իրենց շահերը հետապնդել»: Եվ Հայաստանում նորմալ ընտրություններ անցկացնելու դեպքում արտասահմանի որևէ կարծիք, միջամտություն երկրորդական է:

Ընդգծելով անձնական ամբիցիաները պետական շահերից վեր դասելու ողջ վնասակարությունը, պրն Սարգսյանը հրեշավոր անվանեց Հայաստանի և ներկա ընտրությունների վարկաբեկմանն ուղղված որոշ թեկնածուների ջանքերը: «Ինքնամերժումից մենք պետք է կտրականապես դուրս գալ», ասաց նա:

Վազգեն Սարգսյանը լուրջ քաղաքական և քաղաքական քայլ համարեց Ազգային ժողովրդավարական միության որոշումը, որով Վազգեն Մանուկյանի էլեկտորատին կոչ է արվում ընտրություն կատարել համաձայն սեփական խղճի: Նախարարը կարծիք հայտնեց, որ հիմնականում ազգայնական մտավորականությունից բաղկացած Վ. Մանուկյանի էլեկտորատի մեծամասնությունը իր ձայնը կտա Ռոբերտ Քոչարյանին:

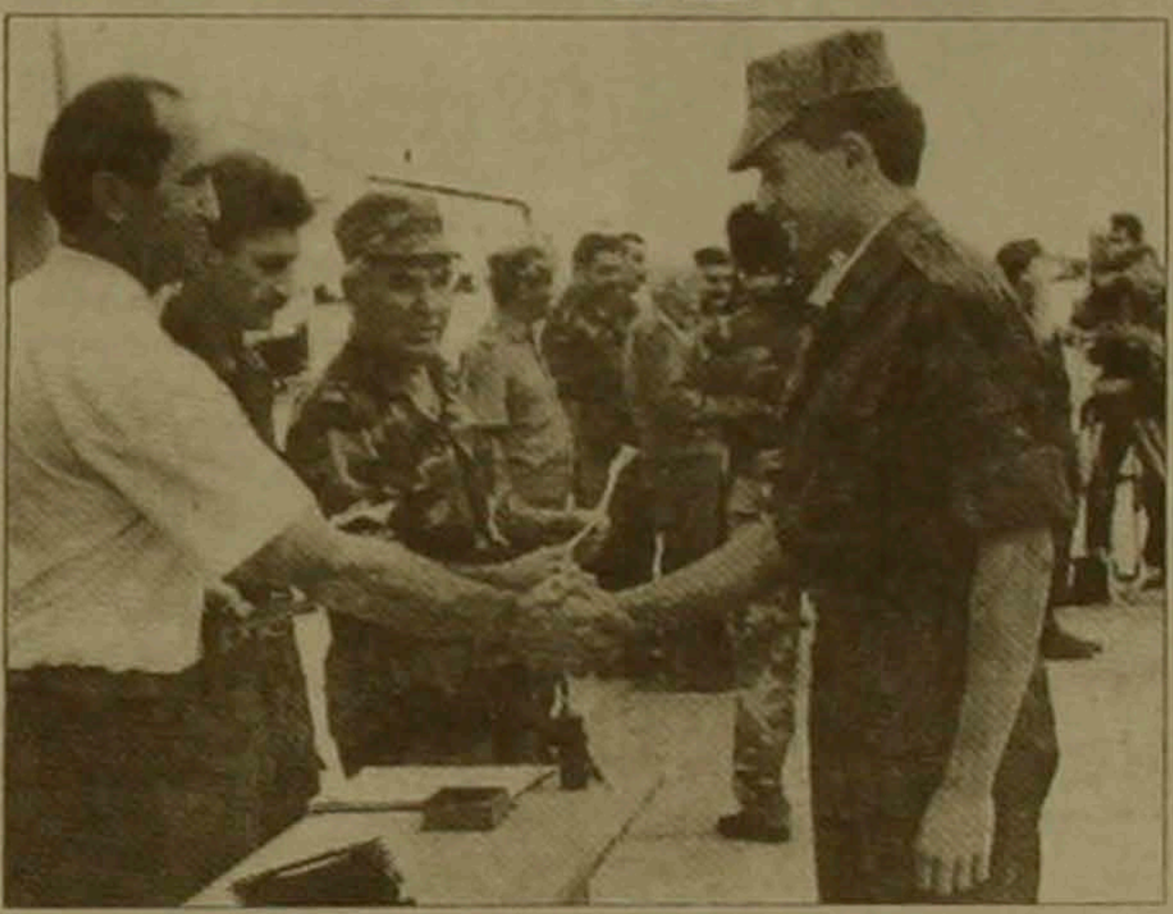

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Չգողականության ուժը

Կամ ո՞վ պետք է հոգա քաղաքի դեմքի մասին

Մարտի 23-ին «Ազատություն» ռադիոկայանը, հեռարձակելով Կարեն Դեմիրճյանի այդ օրվա ասուլիսին վերաբերող ռեպորտաժը, ուր մասնավորապես խոսվում էր Վ. Սիրադեղյան-Կարեն Դեմիրճյան անձերի շուրջ գործող միևնույն քրեական դեմքերի մասին, եզրակացնում էր, որ «Վանո Սիրադեղյանի շուրջը օղակը սեղմվում է»: Կանխագուշակումներ անելը դժվարին գործ է: Սակայն վերոհիշյալ եզրահանգումն այսօր ինչ-որ չափով ամրագրվում է կողմնակի օղակների վրա միջամտությունների մասին այն լուրերով, թե Վ. Սիրադեղյանի ոչ անհայտ «տնտեսական պլատֆորմը» կազմող Սուքիասյան ընտանիքն իր «զբաղեցրած տարածքներից» արտամղվում է մայրաքաղաքի արվարձաններ: Խոսքը մասնավորապես վերաբերում է «Այրարատ» կինոթատրոնի հարևանությամբ գործող բացօթյա շուկային, որը, հակագեղագիտական տեսքից բացի, իր գոյությամբ հակասում է ինժեներատեխնիկական բոլոր նորմերին: Վերջիններիս համաձայն, կտրականապես արգելվում է ստորգետնյա կառույցների վրա խոշոր ծանրաբեռնվածություն ստեղծել: Ի դեպ, նկատի ունենալով նույն պրն Սիրադեղյանի անվան շուրջ հյուսված այն կարծիքը, թե նա հետամուտ է գեղեցկացնելու իր քաղաքը, այդ առթիվ ժամանակին, ՆԳՆ-ում իր պաշտոնավարելու ընթացքում, դիմեցինք նրան, հույս ունենալով, որ կգործադրի ինչ-ինչ լծակներ՝ լուծելու խնդիրը: Պատասխանելով, որ հարցերն իրեն նույնպես մտահոգում են, նա խնդրեց վերապահ մնալ այդ մասին հրապարակումներից, քանի որ ոմանց կողմից իրեն ուղղված մեղադրանքներ են հնչում սեփական ասպարեզից դուրս գործելու համար: Շեշտելով, որ հրապարակումը մեզ համար ինքնանպատակ չէ, կարևորն արվող գործն է, համբերատար սպասեցինք արդյունքին: Սակայն, Երևանի քաղաքապետ դառնալուց հետո էլ նա չհիշեց մեր բարձրացրած խնդիրների մասին: Դրանց շարքում կարևորագույններից էր նաև Երևանի Լենինգրադյան փողոցին հարող այգիներում առանձնատների կառուցումը: Մինչդեռ, ըստ Ալեքսանդր Թամանյանի, այդ հատվածը ծրագրվում էր դարձնել հայկական Դիսնեյլենդ: Պրն նախարարը դեռ մեր հանդիպումից առաջ աշխատանքից հեռացրել էր իր տեղակալներից մեկին՝ ի [illegible] նշված վայրերում առանձնատուն կառուցելու: Սակայն այնուհետև տները շարունակեցին ավելանալ հետզհետե փոքրացնելով երազանքի սահմանները: Ի դեպ, նույն հարցով կամենում էինք հանդիպել տկն Լուսյա Տեր-Պետրոսյանին, տեղեկանալով, որ այգիները պահպանելու առաքելությամբ նա մի անգամ իր շքախմբով եղել է տեղում: Սակայն այդ հարցի պատասխանը չինովնիկական հմուտ հետաձգումների պատճառով այդպես էլ մեզ ստանալ չհաջողվեց:

Կարող է տպավորություն ստեղծվել, թե մենք խոսում ենք հեռացածների հետևից: Միայն ոչ այդ: Որովհետև լռությունս սպասումով էր պայմանավորված: Իսկ հիմա էլ այդ մասին խոսում եմ ի նախազգուշացում հաջորդ ղեկավարների: Որովհետև, ինչպես իր նախընտրական հանդիպումներից մեկում իրավամբ նշեց Կարեն Դեմիրճյանը՝ «Երբ մեկի մտքով անցներ տուն կառուցել հրապարակում, կարող էր այդ անել»: Քաղաքաշինարարության ասպարեզում ամենաթողությունը, որին բազմիցս անդրադարձել ենք մեր թերթի էջերում, մեր քաղաքի դեմքին անդառնալիորեն վնաս է հասցրել: Այս ոլորտում գավառամտությունն իրավունք չունի շարունակվելու: Ի դեպ, Սուքիասյանների ընտանիքը բավականաչափ հետաքրքիր լուծումներով կառույցներ է «լույս աշխարհ բերել» կամ նորոգել: Պետք է գնահատել այդ: Թեպետ, մեդալի երկու երեսի պես, հակառակ կողմը նույնպես գոյություն ունի: Նրանք մենաշնորհ ունեին այդ ասպարեզում, և նրանց ի վերուստ տրվում էր այդ հնարավորությունը:

Ինչ վերաբերում է մանրավաճառների աշխույժ շուկաներին, հարց է ծագում, արդյոք ենթադրվող «արտահոսքը» քաղաքն իր տեսքին բերելու նպատա՞կ է հետապնդում: Եթե այո, ապա ինչո՞ւ են ամենաբանուկ հատվածները քաղաքակիրթ առումով կրկին ծառայեցվելու մատչելի գնով ապրանքներ փնտրող հասարակությանը: Գաղտնիք չէ, որ մայրաքաղաքի տարբեր հատվածներում հիմնադրված «տոնավաճառ-շուկաների» մի մասը բանուկ ճանապարհներից հեռու ընկած լինելով՝ այդպես էլ չի հրապուրում ոչ վաճառողներին, ոչ գնորդներին: Նույնիսկ Աբովյան թաղամասի մերձակայքում գտնվող չափազանց գեղեցիկ սարքված շուկան, որը, ասում են, պատկանում է տեղի «խոշորներից» մեկին: Բայց «Գողերի» ենթադրյալ նոր տարածքների համար, ասում են, արդեն տեղեր են ձեռք բերվում...

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Մի տանիր զմեզ ի փորձություն...

Դեռևս մինչև պաշտոնական նախընտրական քարոզչության մեկնարկն ակնհայտ էր, որ իրատեսության զգացումն ԱԺՄ-ականներին լքել է առնվազն սեփական ընտրազանգվածի գնահատման հարցում: Վազգեն Մանուկյանի նախընտրական շտաբի պետ Սեյրան Ավագյանն ի զարմանս լրագրողների հայտարարում էր, թե ԱԺՄ առաջնորդի ընտրազանգվածը չի փոխվել 1996-ի աշնան համեմատությամբ: Մինչդեռ չէր կարող էականորեն փոխված չլինել այն պարզ պատճառով, որ Վազգեն Մանուկյանն այլևս ընտրության միասնական թեկնածու չէր, որ նրա կողքին չէին ՀՅԴ-ն, ԻՄ-ը, ՍԻՄ-ը, ՀԴԿ-ն, որ իր մրցակիցները խորհրդային անցյալում կամ վերջին տասնամյակում ճանաչված, ընտրողների զգալի հատվածի համար տարբեր չափանիշներով ընդունելի գործիչներ էին: ԱԺՄ-ն չկարողացավ ձերբազատվել 96-ին Մանուկյանի ընտրված նախագահի լինելու փաստարկն իբրև իրենց թեկնածուի գլխավոր արժանիք ներկայացնելու ռազմավարությունից, և այսօր էլ շարունակում է մնալ նախընտրական «մոլորությունների» [illegible] տակ: ԱԺՄ լիդերներից մեկի «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ Դավիթ Վարդանյանի անհավանական տարօրինակությամբ «Ինչո՞ւ կարող էր ՀՅԴ-ն կանգնել Քոչարյանի կողքին», այդ մոլորությունների դասական է թերևս: Ավելի ճիշտ չէ՞ր լինի հարցնել «ՀՅԴ-ն, որի վերջին տասնամյակի գործունեության հիմնական դաշտը արցախյան ազատամարտն էր, ինչո՞ւ կարող էր չկանգնել այդ ազատամարտի հեղինակի Ռոբերտ Քոչարյանի կողքին»:

Այսօր էլ ԱԺՄ-ն շարունակում է անտեսել իրողությունները Տեր-Պետրոսյանի 1996 թ.-ի նախընտրական պահվածքի տրամաբանությամբ փորձելով ահաբեկել ժողովրդին: Սակայն ոչ թե մոտալուտ կործանման, պատերազմի կամ ֆաշիզմի, այլ բռնապետության ուրվականով: Եթե ԱԺՄ-ի այդ համոզմունքը նույնքան փաստարկված է, որքան նախորդ երկուսը, ապա կարելի է հանգիստ քնել, բռնապետությունը սկսվում է ոչ թե հասարակության մեջ առկա խմորումների, տվյալ դեպքում նախընտրական և ընտրությունների օրը տեղի ունեցած օրինախախտումներին ոչ միայն խոսքով, այլև գործով արձագանքելուց, այլ սեփական անձի անսխալականության և անհանդուրժողականության «ախտանիշից»: «Մի դատիր, որ չդատվես» դրույթի անտեսումն արդեն իսկ հարվածել է ՀՀՇ կնքահայրերին: Փորձությունն արժե՞ շարունակել նաև [illegible]...

Լ. Պ.

Հրազդանի աղտոտվածությունը գերազանցում է նորման

ՀՀ բնապահպանության նախարարության պետական տեսչության աշխատակիցները ահազանգ ստանալով, որ Հրազդան գետում սատկած ձկներ են հայտնաբերվել, դեպքի վայր մեկնեցին պատճառը պարզելու: Այդ մասին «ԱՌԿԱ» գործակալությանը հայտնեցին ՀՀ բնապահպանության նախարարության հանրության հետ կապերի վարչությունում: Սատկած ձկներ չգտնելով, աշխատակիցներն ընդամենը հայտնաբերեցին, որ «Նաիրիտ ԳԱՄ» փակ բաժնետիրական ընկերության Հովտաշատ գյուղից ոչ հեռու գտնվող արտադրական-տեղատարափային վնասված կոլեկտորից կեղտաջրերը լցվում են գետը: Կոլեկտորը, ըստ երևույթին, վնասվել էր Կախանով ջրանցքում ձկնագողերի կատարած պայթեցման հետևանքով: Նախնական լաբորատոր տարրալուծումներից հետո պարզվեց, որ ջրի աղտոտվածության մակարդակը գերազանցում է նորման: Ինչպես ասաց պրն Քամալյանը, տարրալուծումների վերջնական տվյալների ստացումից հետո «Նաիրիտ ԳԱՄ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից կնախազգուշացվի, որ հարկավոր է նորոգել կոլեկտորը և թույլ չտալ կեղտաջրերի արտանետումը գետի մեջ:

«ԱՌԿԱ»

ՈՒՂՂՈՒՄ

Ծիսակատարություն Գառնիում

Ցավալի թյուրիմացությամբ երեկվա «Ազգի» 5-րդ էջում, «Նավասարդ-Նովրուզը մուսուլմանական տոն չէ» Գևորգ Յազըճյանի հոդվածի հետ, կրկնվել էր 3-րդ էջի ծաղրանկարը, իսկ մակագրությունը «Մարտի 21-ի ծիսակատարությունը Գառնու տաճարում», իհարկե, իրական նկարին էր վերաբերում: Սխալի համար ներողություն խնդրելով հատկապես պարոն Յազըճյանից հիշեցնենք նրա մտահոգությունը. «Արմատներից կտրվելու այս տխուր երևույթի պատճառով հայկական կյանքում այս տոնն այսօր նշում են միայն «Արորդիների ուխտ» կրոնական համայնքի անդամներն ու համակիրները: Գառնիի տաճարում համապատասխան ծիսակատարությամբ մարտի 21-ին տոնվում է գարնանամուտը, այսինքն հայ-արիական տարեմուտը և Վահագնի ծնունդը»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ

ՄԱՏՆԱՆՇՈՒՄՆԵՐ

Ընտրությունը միակն է. ճիշտ կողմնորոշվենք

Քաղաքակրթությանը մնայուն արժեքներ պարգեւած, քրիստոնեությունն առաջինը պետականորեն ընդունած ժողովուրդն այսօր տառապում է ազատ եւ արդար ընտրություններ անցկացնելու համընդհանուր մտահոգության ու մտավախության բարդույթով:

Ընտրող հասարակությունը մեկ տարվա ընթացքում չի սերնդափոխվել. Նույն բարոյահոգեբանական մթնոլորտը, նույն կեղծողներն ու ազնիվները: Սակայն մարտի 16-ին առաջին լուրջ քայլը կատարվեց. հասարակության ակտիվ մասնակցություն առանց բեւեռացման ու տրոհման նշանների:

Ի՞նչ համբերատար ժողովուրդ ենք, հանդուրժեցինք նույնիսկ Բլեյանի թեկնածությունը, լսեցինք բազմաթիվ խոստումներ աշխատավարձի տասնապատկում, մեկ տարում աղետի գոտու վերականգնում, տեսանք նաեւ սահմռկեցնող աչքեր: Դեռ այսքանից հետո գնացինք ընտրության եւ ճիշտ էլ կողմնորոշվեցինք:

Այսօրվա իրավիճակի անմիջական պատասխանատուներից մի քանիսը նախագահի թեկնածուներ էին. հիշում ենք, թե ամենաբարձր պաշտոններում ինչպես էին իրենց դրսեւորել, կուսակցություններ մասնատել, թերթեր փակել, ազգային դպրոց ու դասագիրք արժեզրկել, սոցիալ-տնտեսական ծանր ժառանգություն թողել: Երեւի այնքան էլ իրենց պատասխանատու չհամարեցին:

Ճանաչեցինք, թե ովքեր են մտա[illegible]ղություններում:

Ամենափորձառու համարվող (ճիշտը ամենատարեց) թեկնածուն չդիմացավ առաջին իսկ փորձությանը եւ ցավոք, միացավ ամբողջ ընտրարշավը ժխտողական ոճով անցկացրած թեկնածուների խուճապահար, ժամանակավրեպ հայտարարությանը:

Նկատեցինք նաեւ, թե ամենափորձառու թեկնածուի համար արյան կանչով գործի լծված հին նոմենկլատուրային ինչպես միացան «խաղաղության ու արժանապատիվ հաշտության» կուրսի կողմնակիցները:

Մինչդեռ պրն Քոչարյանը ողջ ընտրարշավի ընթացքում իր գույնը, բարոյական կեցվածքով օրինակ ծառայեց:

Կարիքավորները, հուսահատվածներն ու խաբվածները մեր հասարակության մեջ մեծաքիվ են: Հին ժամանակների բարեկեցիկ կյանքի հիշողությամբ երեւի բացատրենք նախկին կոմունիստական առաջնորդի մեծ վարկանիշը: Ընտրողների մեծ մասը սոցիալական պատրանքների մեջ է: Չգիտեմ ինչու, չքավոր եւ տառապյալ ժողովրդի աչքում ցանկանում են խորհրդավոր կերպար ստեղծել, նրան համարել բարեկեցության խորհրդանիշ: Անորոշության շղարշը պետք է վերացնել իրականությունից դառնանալով, սոցիալական պատրանքներին տրվելը խիստ վտանգավոր է: Ժամանակները շատ են փոխվել:

Հարեւան հանրապետությունների նախկին կոմունիստական առաջնորդների հետ համեմատությունը, ովքեր մինչեւ վերջ եղել են ակտիվ քաղաքականության մեջ համարվելով նախկին ԽՍՀՄ ականավոր գործիչներ, նույնպես տեղին չէ: Վերջին տասը տարում այս գործիչը բացակա էր, եւ նրա մուտքը քաղաքականություն ողջունելի է, բայց ոչ որպես նախագահ: Իր թեկնածության առաջադրման դրական նշանակության մասին շատ ենք խոսել: Երբ ազատագրվեց Շուշին, բացվեց Լաչինի միջանցքը, կառուցվում էր Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ մայրուղին, ամեն անգամ ցանկություն էր առաջանում եւս մեկ անգամ լինելու Արցախում: Ինչպե՞ս ձայն տալ այս աշխարհում չեղած թեկնածուին:

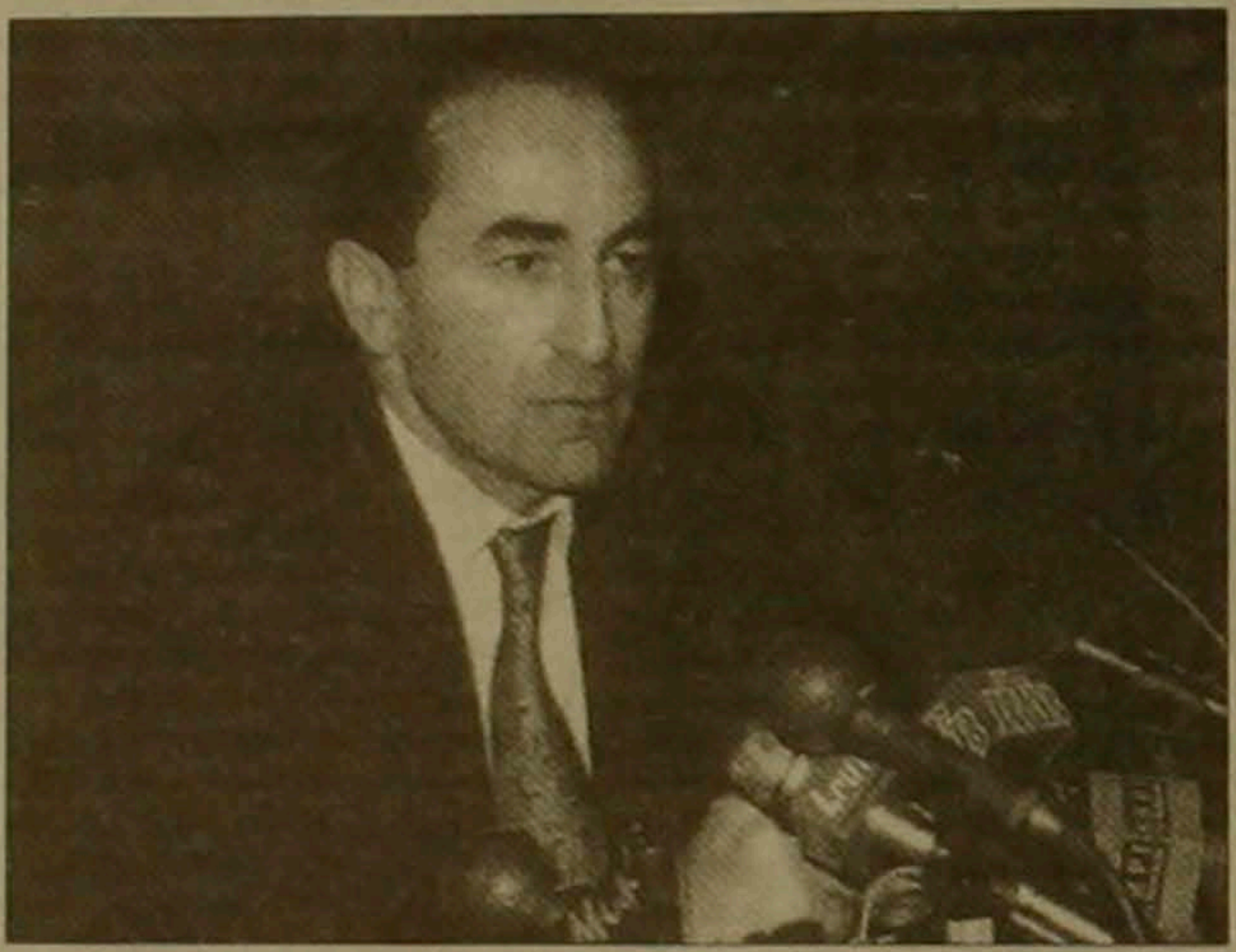

Հարգել, համարել կարելի է նաեւ այլ թեկնածուի, օգտվել նրա ծառայությունից եւ կարողությունից անհրաժեշտ է, բայց մեր օրերում, բարդ արտաքին քաղաքական, ներքաղաքական տրոհված իրավիճակում, հաղթանակած բանակի ճակատագիրը կես ճանապարհին վստահել մեկ ուրիշի, չեմ պատկերացնում:

Առանց ռազմական գործին տիրապետելու, ազատագրական պատերազմի փորձի, ղարաբաղյան հարցի դիվանագիտական լուծումների իմացության, առանց սփյուռքի նյութական ու արտաքին քաղաքական լծակների լիարժեք օգտագործման մեր առաջընթացն անհնարին է:

Արցախյան պայքարում կոփված ու հերոսացած ռազմական ու դիվանագիտական գործին քաջատեղյակ անձի փոխարեն, չեմ հասկանում, ինչպե՞ս ձայն տալ ղարաբաղյան հարցի, ժողովրդի տառապանքների հանդեպ որեւէ վերաբերմունք չարտահայտած թեկնածուին:

Չեմ կարող երկրի պաշտպանունակության եւ ազգային անվտանգության երաշխավոր տեսնել մեկ ուրիշի:

Չեմ կարող հասկանալ նրանց, ովքեր շահագրգռված են միասնական, հզոր հայրենիքով, մտահոգված նրա միջազգային հեղինակությամբ, պահանջում են օրինականություն եւ պատասխանատվություն, եւ հանկարծ այլ ընտրություն կատարեն:

Չեմ կարող հասկանալ հատկապես սթափ մտածող երիտասարդին, մտավորականին, որ հանկարծ այլ ընտրություն կատարի:

Ակնհայտ է, որ Քոչարյանի օգտին չեն քվեարկելու մեծամասամբ նրանք, ովքեր վախենում են անօրինականությունների եւ անիրավությունների համար պատասխանատվությունից, խուսափում են փոփոխություններից: Եկել է ժամանակը, եւ հուսով եմ, որ մեր թեկնածուն բոլոր կարող ուժերի հետ կկասեցնի միջակության հաղթարշավը, թարմություն, նորություն եւ հաղթանակ լիցքեր մեր կյանքի բոլոր ոլորտներում:

Անբիծ կենսագրությունը, սկզբունքայնությունն ու շիտակությունը մեզ չեն բավարարի, եթե այդպիսին չլինի մեր թեկնածուի ողջ շրջապատը:

Մինչ այժմ նրա մեջ դրսեւորվել է բոլոր կուսակցությունների անկաշկանդ գործունեությունն պաշտպանող, բայց նաեւ վերկուսակցական անձը: Հուսանք եւ ցանկանանք մնալ այդպիսին, չլինել որեւէ կուսակցության գերի, չդառնալ նախագահ որեւէ կուսակցության համար, երբեք չկտրվել հասարակությունից:

Համոզված ենք, որ նա չի նեղացնի գործելու իր շրջանակները, կկարողանա իրականացնել համագործակցություն նույնիսկ ամենաանհավանական ուժերի հետ:

Պարտավոր ենք գիտակցել, որ չկա վերադարձ դեպի անցյալը, մերժենք անորոշությունն ու անտարբերությունը: Ընտրություն կատարենք հօգուտ ազգային միասնության, համահայկական վստահության, հաղթանակի եւ ապագա հաղթանակների խորհրդանիշ թեկնածուի, հօգուտ խոսքի եւ գործի ներդաշնակության:

Զանտեսենք եւ բարձր գնահատենք բոլորիս խիստ անհրաժեշտ այնպիսի որակներ, ինչպիսիք են ազնվությունը, համեստությունը, համառությունը, վճռականությունն ու եռանդը:

Քոչարյանին ազգի առաջնորդ չունենալը խիստ ծանր շռայլություն կլինի մեզ համար:

Համախմբվենք մեր նվիրական բոլոր ձգտումների իրականացման այսօրվա ամենաիրական թեկնածուի շուրջ: Համոզված եմ, ընտրությունների երկրորդ փուլը կանցնի ավելի ակտիվ եւ կազմակերպված, կվերանա ազատ եւ արդար ընտրություններ անցկացնելու մտավախության բարդույթը:

Տա Աստված, նախագահ դարձած մեր թեկնածուի անհաջողությունները ու սխալները լինեն հնարավորինս հազվադեպ, իսկ առա[illegible] նաղաստը լինենք մենք: Եվ առհասարակ, ոչ մի տրտացավ քննադատություն թող այլեւս թշնամաբար չընդունվի: Չէի ցանկանա, որ նախորդ պալատական մտավորականներին այժմ փոխարինեն նորերը: Դրանք այն վտանգավոր մակաբույծներն են, որ տիրում են կորցնել սթափությունն ու զգոնությունը:

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՅԱՆ
Բժիշկ

Նախընտրական ծրագիրը հրապարակային պարտավորություն է

Ամենասկզբից հարկ եմ համարում մի դիտարկում կատարել, որքան էլ տարօրինակ է, մեր հասարակական լսարանը, իմ տպավորությամբ, այնքան էլ մեծ նշանակություն չի տալիս թեկնածուների նախընտրական ծրագրերին եւ նույնիսկ բավարար չափով ծանոթ չէ դրանց: Ըստ իս, հասարակությունը դրանում մեղավոր չէ. ՀՀՇ-ական իշխանությունները ոչ պակաս լավ կազմված ծրագրեր էին ներկայացնում, որոնք մոռանում էին հենց ընտրություններում այս կամ այն կերպ, այդ թվում անամոթ կեղծիքներով ու բիրտ ուժի գործադրմամբ երիցս կասկածելի «հաղթանակ» տանելուց անմիջապես հետո: Հիշենք 1996-ի «Հաղթանակ, կայունություն, առաջընթաց» կարգախոսով հրապարակ նետված ծրագիրը, որի միայն անունը մնաց ժողովրդի հիշողության մեջ, այն էլ զուտ հեգնական իմաստով, որովհետեւ, նախ, ոչ ոք երբեւէ հարկ չհամարեց գոնե կես տարին մեկ հանդես գալ այդ ծրագրի կատարման հաշվետվություններով, երկրորդ այդ ծրագրի կատարման անվան տակ համախմբված «Հանրապետություն» խորհրդարանական խմբակցությունը կարճ ժամանակ անց սկսեց քանդվել բոլոր կարերից, եւ ոչ ոք չփորձեց հարցնել իսկ, թե այդ խմբակցությունից դասալիք դարձած պատգամավորների փոխարեն ո՞վ պիտի պատասխան տա ժողովրդին դրա տապալման կամ չկատարման համար: Մինչդեռ նախագահի թեկնածուի նախընտրական ծրագիրը չափազանց լուրջ փաստաթուղթ է: Դա նրա հրապարակային պարտավորությունն է ոչ միայն սեփական ժողովրդի, այլեւ աշխարհի առաջ, որով հետագայում պետք է գնահատվի, թե նա որքանո՞վ խոսքի ու գործի մարդ է, որքանո՞վ է լուրջ քաղաքական գործիչ, որ ստանձնել է զուտ իրականանալի խնդիրների լուծում: Վերջապես, եթե երկիրը ժողովրդավարական է, ապա հասարակությանն իր ծրագիրը հրամցրած եւ դրա կատարման խոստում տված նախագահը պարտավոր է պարբերաբար հանդես գալ իր ընտրողներին հասցեագրված հաշվետվություններով ու պարզաբանումներով, թե արդեն ի՞նչ է արված եւ դեռ ի՞նչ է սպասվում, իսկ ձախողումների դեպքում նա պետք է ներկայացնի համոզիչ պատճառաբանություններ, ապացուցելով, որ դրանք իրենից կախված չեն: Այլապես, եթե ինքն է մեղավոր իր իսկ ծրագրի ձախողման համար, տարրական բարոյականությունը պահանջում է ժողովրդի առաջ ազնվաբար խոստովանել սեփական անկարողությունը եւ հրաժարական տալ...

Մտովի պատկերացնում եմ ընթերցողիս հեգնախառն քմծիծաղը. իբր ի՞նչ միամիտ մարդ եմ, ՀՀՇ-ական իշխանություններից բարոյականություն էի ակնկալում: Բարոյականություն՝ ոչ, բայց հրաժարական ակնկալում էի, եւ այդ մասին առիթ եմ ունեցել հրապարակումներիս մեջ նշելու դեռ այն ժամանակ, երբ հայտնի աթոռը շատ ամուր էր թվում: Ես ամենեւին մենակ չէի, այդ հրաժարականին սպասում էր ու թեթեւացած շունչ քաշեց գրեթե ողջ ժողովուրդը: Եվ եթե այսօր, նախագահական ընտրությունների երկրորդ փուլի նախօրեին, կրկին հարկ եմ համարում անդրադառնալ ոչ հեռու անցյալի իրողություններին, ապա միմիայն մեկ պատճառով՝ չեմ ուզում, որ մեզ առաջիկայում սպասեն այդպիսի նոր հրաժարականներ, անկախ նրանից, թե ո՞վ կհաղթի մարտի 30-ին:

Ո՞ր դեպքում կարելի կլինի խուսափել այդ անուրախ հեռանկարից: Նախ եւ առաջ այն դեպքում, եթե նախագահի երկու թեկնածուներն իրենք եւ հատկապես նրանցից նա, ում մի քանի օրից ժպտալու է հաղթանակը, չափազանց լրջորեն վերաբերվեն հրապարակայնորեն ստանձնած իրենց պարտավորություններին: Բայց դա միայն նրանցից չի կախված, շատ ավելի մեծ չափով կախված է մեզնից յուրաքանչյուրից, ողջ հասարակությունից: Եթե մենք մեր հերթին մեզ թույլ տանք մոռանալ այսօրվա թեկնածուի ու վաղվա նախագահի այդ հրապարակային պարտավորությունը, նրան դաստիարակելու ենք նույն գայթակղությանը, նպաստելու ենք, որ վերասերվի ու չարիք դառնա մեր գլխին: Իշխանությունը, հատկապես անվերահսկելի իշխանությունը, այլասերելու սարսափելի հատկություն ունի, եւ շատ քչերին է տրված դրան դիմանալու ներքին վիթխարի ուժը: Ինչպես նկատում եք, ես խոսում եմ իշխանությունների, այդ թվում եւ նախագահի վերահսկելիության մասին, եւ գոհունակությամբ պիտի արձանագրեմ, որ երկու թեկնածուներն էլ իրենց նախընտրական ծրագրերում հատուկ նշել են նաեւ այդ հանգամանքը: Ուզում եմ հավատալ, որ առաջիկա տարիներին մենք իրոք կարողանալու ենք գնալ այդ ճանապարհով: Հասարակությունն այլեւս այն չէ, ինչ-ինչ, մենք, այնուամենայնիվ, քաղաքական հասունացման մի բավական դժվարին դպրոց անցանք, հասկացանք, որ «իշխանությունն է ժողովրդի համար, եւ ոչ թե ժողովուրդն իշխանության», ինչպես իր ծրագրում գրել է նախագահի թեկնածուներից Կարեն Դեմիրճյանը: Ուզենանք էլ այժմ մենք չենք կարող այլ կերպ մտածել, եւ եթե շատ ու շատ հարցերում դեռ չենք դարձել ազատ հասարակություն, ապա գոնե դարձել ենք ազատ մտածող մարդկանց հավաքականություն: Իսկ արթնացած միտքը անկարելի է տրորել տանկերով ու լռեցնել պատժամիջոցներով: Մտքի դեմ ի զորու է միմիայն միտքը, տանկերն ու ահաբեկումները արագացնում են նոր, ավելի զորեղ մտքերի հրապարակ գալը, շիկացնում են մթնոլորտը եւ հեղափոխականացնում իրավիճակը: Իսկ դա բնական կենսակերպի խաթարում է, հերթական հասարակական ցնցումը, որից այնքա՜ն հոգնել է մեր ժողովուրդը: Կարծում եմ, որ նախագահական մարաթոնի եզրագիծ դուրս եկած երկու թեկնածուներն էլ իրենց լիովին հաշիվ կտան այս հարցում եւ հաղթանակից հետո կանեն ամեն ինչ սեփական հանձնառությունները կատարելու եւ դրանով իսկ մեր հասարակությանը մի խոշոր չափով նոր ցնցումներից զերծ պահելու համար: Որովհետեւ, իմ տպավորությամբ, նրանց ծրագրերը հենց այդպիսի դրական լիցք են պարունակում: Դրանք երկուսն էլ միտված են ապագային, երկրի առաջընթացին, «հետ գնալու» մասին խոսք չկա, դա անբարեխիղճ շահարկում է: Մնում է, որպեսզի ընտրողներն իրենք որոշեն, թե թեկնածուներից ո՞ւմ են ավելի շատ վստահում իրենց ապագան:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՄԲԻՈՆ

Ո՞ւմ քվեարկենք, թե ո՞ւմ ջնջենք

Շարքային ընտրողի նախընտրական խոհեր

Թշնամության պատերը կանգնեցնում են քարե սիրտ ունեցող մարդիկ:

Սերի

Դարավոր պետականությունը կորցրած եւ 70-ամյա խորհրդային մամլառումներից ազատագրված ժողովուրդն առաջին անգամ բախտ է ունենում առանց ճնշումների, բանվորագյուղացիական եւ ԲՏՐ-ական հեղափոխական էքստազի որոշելու իր ճակատագիրը՝ ընտրելու իր նախագահին, որի արհեստավարժությունից, ազնվությունից, մաքուր կենսագրությունից, հին ու նոր մեղքերի ծանր բեռի բացակայությունից, հայրենանվեր նպատակն իրականացնելու հաստատակամությունից, երկրի մտավոր ուժի, զանազան քաղաքական հասարակական հոսանքների հետ համագործակցելու կարողությունից, խոսքի ազատությունը փայփայելու եւ նրա ձայնին անսալու ունակությունից, անպատժելիության մթնոլորտն ավերելու տոկունությունից, օրենքի գերիշխանության ապահովման պատրաստակամությունից է կախված ալեբախ քաղաքական եւ միջազգային ծովում հայոց նավի անփորձանք երթը: Այդ նավի ղեկին մոտենալու 12 հայտ էր ներկայացվել (կարող ենք պարծենալ. մեկ շնչին ընկնող թեկնածուների թվով Շրի Լանկայից հետո երկրորդ տեղն ենք): Բնական է, 12 թեկնածուներն էլ ունեն արժանիքներ: Բայց, խոստովանենք, 12-ից միայն 4-5-ը կարող են ազգի առաջնորդը լինել: Գուցե պատճառն այդ է, որ մրցակցության ծանր «դիսկոմֆորտը» վերացնելու նպատակով մրցակիցների մի շարք թիմեր գոտուց ներքեւ էին իրար հարվածներ հասցնում: Այդ հարվածները՝ [illegible] ները վերացնելու գործում անգնահատելի է մամուլի դերը:

Այսօր հատկապես մամուլը պետք է լինի առավել նպատակասլաց (շատ քիչ օր է մնացել եւ հասարակական կարծիքը պետք է ճիշտ կողմնորոշել), անհրաժեշտ է առավել մեծ, տարողունակ վերլուծական աշխատանք տանել, ամբողջացնել 2 թեկնածուներից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ հրապարակված կարծիքները, այդ կարծիքների պատասխանները՝ հերքումը կամ ընդունումը տպագրել թերթում: Եվ ոչ թե սահմանափակվել հավաստ չներշնչող եւ ապակողմնորոշող սոցիոլոգիական տոկոսներով: Պետք է հիմնավորել, թե ինչու են դեմ կամ կողմ տվյալ թեկնածուին:

Օրինակ, ըստ մամուլի, թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանի միակ թերությունը... ղարաբաղցի լինելն է: Ուրիշ ոչ մի փաստարկ: Այս հանգամանքը եւս խոսում է այն մասին, որ մրցակիցների քարոզչական աշխատանքը իմաստավորված չէ, կրում է հախուռն բնույթ, միայն թե մի բան ասեն, չհասկանալով, որ այդ «թերությունը»... միայն առավելություն է: Եվ հետեւաբար, ընտրողների ավելի շատ ձայներ կբերի՝ նոր մարդ է, բացարձակապես կապված չէ նախորդ իշխանության հետ (հակառակը...), կապված չէ սեփականաշնորհում-շուկա-սեղանիկ-տոնավաճառ-մետաղի, շաքարի, բենզինի... -առեւտուր, նախարար Գառնիկ Նանագուլյանի բնորոշմամբ՝ արդյունաբերական մաֆիայի հետ, յուրաքանչյուր ապօրինության, անարդարության, մարդու իրավունքների, օրինական շահերի ոտնահարման դեպքում կլինի անզիջում եւ անկաշկանդ:

Քարոզչական աշխատանքը դեռ չսկսված արդեն սկսվել էր «բանալու անցքից» հրապարակավ դիտելու եւ չտեսածն ու չեղածը հրապարակելու մարաթոնը: Օրինակ, փորձ է արվում խաղարկել ոստիկանության միջամտության (՞) խարխուլ փաստարկը: Իհարկե, արտաքուստ, կա ապացուցողական բազա՝ ՆԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանը ղարաբաղցու շիտակությամբ լրագրողների «նենգ» հարցին հստակ պատասխանեց՝ քվեարկելու է Ռոբերտ Քոչարյանի օգտին (իսկ ի՞նչ է, նա ընտրելու իրավունք չունի): Այստեղից էլ եզրահանգումը՝ ուրեմն, նրա ենթականերն էլ նույն կերպ կվարվեն: Թույլ փաստարկ է: Խորանանք քվեարկության մեխանիզմի մեջ: Ինչ աշխատանք էլ տանի ոստիկանությունը, միեւնույն է, ընտրողը քվեատուփին մոտենալու է մեն-մենակ, պարուրված միայն իր խղճի ու ապագայի մասին մտահոգությամբ: Չմոռանանք, որ ամեն մի ճնշում առաջ է բերում հակաճնշում, նախագահի 1996 թ. ընտրությունների ժամանակ շատ մարդիկ ջնջեցին (մի քանի յուղոտ գիծ քաշելով էքս նախագահի անվան վրա) միայն այն պատճառով, որ չէին հարգում եւ նրա վստահված անձին եւ նրա բիրտ «քաղաքական» աշխատանքը՝ «ձայնդ կտաս միայն Լեւոնին»:

Մամուլը շահարկում է նաեւ ընտրարշավում պետական ապարատի մասնակցության հարցը: Իրոք, այդ հարցն առկա է: Ես էլ եմ քննադատում բոլոր՝ անխտիր, նախարարներին: Ռոբերտ Քոչարյանի նկատմամբ առայժմ չեմ կողմնորոշվել... պետական ապարատի ղեկավարների ակտիվ պասսիվության պատճառով. բացի նախարարներից էլ ո՞վ կարող է առավել հստակ, ստույգ, ամբողջական նկարագրել Ռոբերտ Քոչարյանին: Յուրաքանչյուր նախարար պարտավոր է իր բնագավառի գծով ներկայացնել Ռոբերտ Քոչարյանին (մանավանդ որ ուղիղ մեկ տարի աշխատում են միասին եւ քաջատեղյակ են նրա արածի եւ չարածի մասին): Հետեւաբար, ոչ թե նրանց ակտիվ քարոզչությունը կխախտի օրենքին, այլ մյուս թեկնածուների քարոզչական աղմուկի պատ- [illegible] թյունն է խախտում օրենքը. ընտրողը պետք է ստույգ պատկերացում ունենա իր ապագա նախագահի մասին: Բացի այդ, խիստ կարեւոր է նաեւ թեկնածուի, որպես վարչապետ աշխատած ժամանակահատվածի մասին ստույգ տեղեկատվությունը: Այդ կաշկանդվածության պատնեշը բարեհաջող ավերեց ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Դարբինյանը (մի քանի օր շունչս պահած լսում էի աշխարհի բոլոր ռադիոները, ինչ լավ է, 1917-1989 թվականները չեն եւ չարժանացա ՊԱԿ-ի ուշադրությանը): Ոչ մի ռադիոկայան չմեղադրեց նախարարին՝ ինչու է խախտում օրենքը (բայց ո՞րը) եւ ներկայացնում է վարչապետ-նախագահի թեկնածուին, ոչ ոք վերջնագիր չներկայացրեց, ՄԱԿ-ի, Յունեսկոյի, «Միջազգային ամնիստիայի» դավպարներում չերեւացինք: Եզի տակ հորթ փնտրող որոշ թեկնածուներ իրավական կնճիռներ չտեսան այդ ելույթներում: Բայց շահեց ընտրողը՝ առավել հստակ պատկերացում ունեցավ վարչապետի կարողությունների, ներուժի, հաստատակամության մասին: Եթե որոշ նախարարներ մտածում են մնալ տեղերի տակ եւ ժպտալ (խոսքը ոչ թե ծառայողական, այլ անձնական ժպիտի մասին է) բոլոր թեկնածուներին, ապա ինքնախաբեությունն ինքնակործանարար է՝ ով էլ դառնա նախագահ, իր զինակիցներին է ընտրելու: Հետեւաբար, յուրաքանչյուր նախարար իր պարտքը պետք է համարի քարոզչական աշխատանքին մասնակցելու: Ի դեպ, ճիշտ կլինի, որ 2 թեկնածուներն այսօր ներկայացնեն իրենց կառավարության կազմը, որպեսզի էլեկտորատը ճիշտ կողմնորոշվի՝ նախագահն ազնի՞վ է կադրերի ընտրության հարցում, թե՞ պաշտոններ է տալիս՝ ելնելով նախընտրական ակտիվությունից, անձնական ներդրումներից, բնակության վայրից, զուտ անձնական նվիրվածությունից, բարեկամական, ազգակցական, հայրենակցական կապերից:

Շատ պարզունակ է ինչում, ավելին՝ սադրիչ նպատակ է հետապնդում նաեւ թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանի նկատմամբ միտումնավոր ստեղծված մտավախությունը՝ «Երբ նա դառնա նախագահ, ապա տեղի կունենա ներքին բախում մեր երկու հատվածների միջեւ: Եթե դա բացահայտ էլ չի լինի, անպայման հայաստանաբնակ հայությունը խռովյալի դիրք կգրավի»: Նման զգուշացումը շատ օգտակար կլիներ, եթե առարկայական լիներ. «ղարաբաղիզացիայի» վտանգի նման կանխատեսումը, երեւի, հարկ էր հիմնավորել կոնկրետ փաստերով եւ ոչ թե ապրիորի հայտարարությամբ: Չգիտեմ, թե ինչու է կառավարությունը համեստորեն լռում, եւ սխալմամբ ղեկավարվում «քամին քարից ի՞նչ է տանում»-ով ու չի հայտնում՝ մեկ տարի է անցել, եւ այսօր կառավարության համակարգում չկա մի ղարաբաղցի, որ նշանակված լիներ վարչապետի կողմից: Ի դեպ, ինչո՞ւ 8 տարիների ընթացքում ոչ ոք տագնապ չբարձրացրեց «հալեպիզացիայի» վտանգի մասին, պատասխանատու պաշտոնները «արեւելագետիզացիայի» ենթարկելու մասին:

Ցավոք, քարոզչական աշխատանքում նկատվում է անթույլատրելի «հիվանդանշան»՝ ոչ թե ներկայացվում է տվյալ թեկնածուի՝ ազգը փրկող ծրագիրը, մեկնաբանվում, հիմնավորվում այդ ծրագրի դժվարամարս հիմնադրույթները, այլ մուր է քսվում մրցակցի վրա: Թերություններ բոլորն էլ ունեն: Նույնիսկ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Մեզ անթերի նախագահ պետք չէ: Ամենամաքուր ջուրը թորած ջուրն է: Բայց վնասակար է եւ խմելու համար ոչ պիտանի:

Ցավոք, իրավաբանամերձ վարժանքներ են կատարվում եւ քաղաքական գործիչ աշխատող մի շարք [illegible] մկաններն են մարզում սահմանադրության ոգուն, տառին, ստորակետին եւ բութին համապատասխանո՞ւմ է արդյոք Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածության առաջադրումը: Չկրկնելով դասական քաղաքական գործիչ Պարույր Հայրիկյանի միտքը՝ «ծեփերը փրփուրին են գցում», փաստենք մի իրողություն. այդ մարդիկ-գործիչները «մոռանում են», որ 1990-ի օգոստոսի 23-ին ՀՀ Գերագույն խորհուրդն, այդ թվում Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածության օրինականությունը վիճարկողները, հոտնկայս, էքստազի մեջ ընդունեց երկիր մոլորակի (եւ ոչ միայն Հայաստանի) համար բախտորոշ փաստաթուղթը՝ «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» (այն դարձավ ողջ սոցիալիստական լագերը ավերող դետոնատոր): Հռչակագրի նախաբանը հիմնովին վերացնում է ամեն մի կասկած: Եթե, իհարկե, գերի չդառնանք մոտ անցյալում «եղբայրական» կոչվող ադրբեջանական հանրապետության նկատառումներին՝ միջազգային դատարանին հանձնել... մեր թեկնածուին: Հետաքրքիր է, ինչո՞ւ վիճարկվեց նաեւ Պարույր Հայրիկյանի թեկնածության լեգիտիմության հարցը. նա (եւ այն էլ երկու անգամ) առաջադրվել էր նախագահի թեկնածու, չնայած 17 տարի 11 ամիս «լքել է» հայրենիքը, նույնիսկ զրկվել Վլադիմիր Մայակովսկու գովերգած խորհրդային «պուրպուր պասպորտից»: Ուշագրավ է, որ այդ հարցում իր մեծ ավանդն ունի նաեւ Պարույր Հայրիկյանի հայրենասիրական մաքառումների շնորհիվ անկախություն ձեռք բերված երկրում ժողովրդավարության ջերմությունից տաքացող նախագահի թեկնածու Կարեն Դեմիրճյանը, որն ամեն ինչ անում էր ոչ միայն այդ անկախությունը ձեռք չբերելու, այլեւ այդ մասին գիշերը վերմակի տակ չմտածելու համար.... Չգիտեմ, որքանո՞վ է բարոյական օգտվել այն գործունեության պտուղներից, որը դիտվում էր... անբարոյական՝ հակապետական, ընտրարշավի մեջ մտնել մի անձի հետ, որը.... ՀՀ Սահմանադրության 50 հոդվածը Պ. Հայրիկյանին չի վերաբերում: Մանավանդ, որ Պ. Հայրիկյանի ու նրա զինակիցների պատճառով մենք զրկվեցինք կոմունիզմի լուսավոր ապագայից:

Մի «հայտնագործություն» եւս. ծանոթներիցս մեկը (խնդրեց իր անունը չհրապարակել, զգուշանալով, որ Ռոբերտ Քոչարյանի չընտրվելու դեպքում բարդություններ կառաջանան իր համար), վստահեցնելով ինձ իր մեծագույն գաղտնիքը, հայտնեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանը 5 տարի ուսանել է Երեւանում, 5 տարի էլ եղել է Գերագույն խորհրդի պատգամավոր: Երեւի 5+5=10-ի: Չմոռանանք նաեւ «հարցի» զուտ բարոյական կողմը (մեր ազգային հարցի լուծմանը անգթորեն փորձում են ներգրավել ինչ-որ օտարերկրացիների, որպեսզի նրանք մեծահոգաբար մեզ սովորեցնեն՝ ճաշից առաջ մատիկները պետք է լվանալ) եւ հարցնենք այդ քաղաքական գործիչներին, եթե քարոզչական աշխատանքը դեռեւս չսկսված տանում էին հակաքարոզչական աշխատանք, ի՞նչ իրավական հետեւանքներ ունի օտարերկրացիներին մեր ներպետական հարցերի քննարկմանը մասնակից դարձնելը: Բացառապես ոչ մի: Միակ հետեւանքը՝ ջարդվելու է ժողովրդի գլխին. օտարերկրացիները կտարածեն, որ մենք օրինախախտ ժողովուրդ ենք: Ու կպակասեն օտարերկրյա ներդրումները, կպակասի...

Ոչ ոք աղմուկ չհանեց, սահմանադրություն չհիշեց, երբ Ռոբերտ Քոչարյանին նշանակեցին վարչապետ: Ավելին, բուռն ծափերով ողջունեցին այդ նշանակումը: Ոչ ոք ծպտուն չհանեց, երբ Բաբկեն Արարքցյանն իրեն բաժին ընկած նախագահի 40-օրյա արարողի պատասխանատվությունն իր վրա չվերցրեց ու այդ պատասխանատվությունը թողեց վարչապետի ուսերին... Ի վերջո, եթե այս հարցում մանրադիտակով ինչ-որ իրավական կնճիռներ ենք փնտրում, ապա պետք է սրափ գնահատենք իրողությունը՝ ազգովին ենք ընտրում ՀՀ նախագահի, եւ այդ ընտրությունն, ըստ էության, նույն հանրաքվեն է, այսինքն, հավասարազոր է սահմանադրության ընդունման եւ նրա մեջ փոփոխություններ կատարելու արարողակարգին: Տխուր բան է, որ մեր ազգային մենթալիտետը պահպանելու կոչ անելիս, ստիպված պետք է վկայակոչենք ուրիշի՝ մեր նախկին բախտակիցներին: Լիտվացիներն ընդամենը մի քանի օր առաջ իրենց նախագահ ընտրեցին... ամերիկահպատակ Վալդաս Ադամկուսին, որը շուրջ 60 տարի առաջ փախել էր գերմանական օկուպացիայից եւ գաղթել էր ԱՄՆ: Հանուն ազգային շահերի լիտվացիները թքած ունեցան ինչ-որ վիճարկվող հարցերի վրա՝ օտարին չխնդրեցին իրենց խելք սովորեցնել: Ճիշտն ասած, մեկ-մեկ ոստիկանական կասկածամտությունը կրծում է հոգիս, արդյոք Ռոբերտ Քոչարյանի ընտրական շտաբի խորհրդով չի՞ այս «փաստարկը» խաղարկվում, չէ՞ որ մենք շարքային ընտրողներս, մի փոքր վերլուծություն կկատարենք՝ եթե տվյալ թեկնածուի վրա բացարձակապես ոչ մի այլ բիծ չկա եւ միայն այդ փրփուրից են կառչում, նշանակում է միակ անբասիր թեկնածուն նա է: Եվ տասնյակ հազարավոր լրացուցիչ ընտրողներ իրենց ձայնը կտան Ռոբերտ Քոչարյանին:

Հարավային, հյուսիսային, արեւելյան եւ արեւմտյան ճաղերով վանդակված հայկական ոգին այսօր ինքն է կանխորոշում իր ապագան: Ընտրությունը մերն է, ընտրություն կատարելիս միշտ չէ, որ սրափ ենք եղել, խանգարել է կոտորակվելը. ուսանենք մեծերից՝ Ubi concordia, ubi victoria-որտեղ միաբանություն, այնտեղ հաղթանակ:

ՊՈՒՇԿԻՆ ՍԵՐՈԲՅԱՆ,
«Օգոստոսի 23. Ազգային դաշինք»
հրապարակախոսների միության նախագահ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արցախ-Հայաստան»-ը «ժողովրդից երբեք չմեկուսացած թեկնածուի կողքին»

Նախագահական ընտրությունների առաջին փուլում 12 թեկնածուների լարված պայքարի արդյունքները ցույց են տալիս, որ մեր ժողովուրդը, չնայած ապակողմնորոշման բազմազան փորձերին, հիմնականում ճիշտ է կողմնորոշվել, ձայների շուրջ 39 տոկոսը տալով Ռոբերտ Քոչարյանին:

Կարեւոր ենք համարում նշել նաեւ, որ նախագահական այս ընտրությունները նախորդի համեմատությամբ առավել կազմակերպված էին, չնայած առանձին տեղամասերում նկատված խախտումներին:

Մարտի 30-ը մեր ժողովրդի համար հիրավի ճակատագրական օր է: Հանրապետության նախագահի երկու թեկնածուներից, որոնք անցել են երկրորդ փուլ, մեկը Ռոբերտ Քոչարյանը (որին մեր ժողովուրդը առավել մեծ թվով ձայներ է տվել), երիտասարդ, բայց պետական, քաղաքական, տնտեսական, ռազմական աշխատանքի մեծ ու հերոսական, անբիծ փորձ ունեցող գործիչ է: Նա բնութագրվում է մեր համազգային շահերի անմնացորդ նվիրվածությամբ, բնակչության լայն զանգվածների, հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների հետ մշտապես շփվելու, խորհրդակցելու ունակությամբ, սկզբունքայնությամբ, հայ ժողովուրդը միջազգային ասպարեզում լավագույնս ներկայացնելու կարողությամբ:

Նախագահի մյուս թեկնածուն Կարեն Դեմիրճյանը, անցյալում անկասկած կարեւոր դեր է ունեցել [illegible] տնտեսական կյանքում: Սակայն ճշմարտությունը այն է, որ նա նախկինում ղեկավարել է հիմնականում Մոսկվայից տրված հրահանգներով, բացի դրանից նրա աշխատանքի շատ կողմեր հնացած են ու մերժված մեր հասարակության կողմից: Առավել եւս մեզ համար մերժված եւ անընդունելի է նրա պահվածքը Ղարաբաղի հիմնահարցի վերաբերյալ: Շատ զարմանալի է, որ բարձրաստիճան նախկին այդ գործիչն երբեք չի հետաքրքրել Հայաստանի անբաժանելի մասը կազմող Արցախը, եւ ոչ մի անգամ չի եղել այնտեղ (մինչդեռ նրա կոլեգա Հեյդար Ալիեւը բազմիցս, հենց նրա Դեմիրճյանի ղեկավարության տարիներին, եղել է Հայաստանի ադրբեջանական գյուղերում եւ իր օգնությունը ցույց տվել):

Կարծում ենք այսպիսի անտարբերությամբ ոչ հնարավոր է հանրապետությունը դուրս բերել ստեղծված սոցիալ-տնտեսական ծանրագույն վիճակից, ոչ էլ արդարացի լուծել Արցախի հիմնահարցը:

«Արցախ-Հայաստան» հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունը (որի շարքերում կան հանրապետության մեծ թվով ամենատարբեր մասնագիտությունների անվանի գիտնականներ, մասնագետներ) համոզված է, որ մեր ժողովուրդը սոցիալ-տնտեսական ծանր վիճակից կարող է դուրս գալ երիտասարդ, ժողովրդին անսահման նվիրված պետական գործիչ Ռոբերտ Քոչարյանի ղեկավարությամբ: Կոչ ենք անում մեր ժողովրդին նախագահի երկու թեկնածուներից ընտրությունների 2-րդ փուլում, մարտի 30-ին ձայն տալ նրան, ով միշտ եղել է ժողովրդի հետ, ով օրհասական պահին չի լքել իր ժողովրդին, չի մեկուսացել նրանից:

ՍԵՐԳԵՅ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ,
«Արցախ-Հայաստան» հասարակական-քաղաքական կազմակերպության վարչության նախագահ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հրատապ, թարմ եւ ամբողջական ուսումնասիրություն

Զեյթունի ապստամբությունը համաժողովրդական էր

Հայկական ազատամարտի պատմության մեջ առանձնահատուկ տեղ է գրավում արծվաբույն Զեյթունի 1895-1896 թթ. ապստամբությունը: Զեյթունի հերոսամարտը նոր ազդակ ու ոգեղենություն հաղորդեց արեւմտահայության ազգային-ազատագրական մաքառումներին: Ըմբոստ Զեյթունի դասերով ու պատգամներով տասնամյակներ շարունակ լիցքավորվեց ու դաստիարակվեց եւ արեւմտահայ, եւ արեւելահայ երիտասարդությունը: Պատահական չէ այն բեւեռուն ուշադրությունը, որ այդ ապստամբության տեղի ու դերի, գնահատման եւ իմաստավորման հարցերում ցուցաբերում է հայ հասարակական-քաղաքական միտքը: Հայ պատմաբաններից շատերն են զբաղվել Զեյթունի ապստամբության բազմազան հիմնահարցերի ուսումնասիրությամբ, որոնց թվում անվանի պատմաբաններ Մ. Ներսիսյանը, Զ. Կիրակոսյանը, Ս. Պողոսյանը, Մ. Քոչարը, Ն. Սարգսյանը, Ա. Համբարյանը, Ռ. Հովհաննիսյանը:

Սփյուռքում նույնպես ստեղծվել է Զեյթունի ապստամբության խնդիրներին առնչվող զգալի պատմագիտական եւ հուշագրային գրականություն:

Զեյթունի 1895-96 թթ. ապստամբության բազմաբնույթ հիմնահարցերի նորովի, թարմ եւ ամբողջական ուսումնասիրությամբ՝ հանդես է եկել հայրենի [illegible] համալսարանի հայոց պատմության ամբիոնի դասախոս Լեւոն Մկրտչյանը, ընթերցողի դատին հանձնելով «Զեյթունի ապստամբությունը 1895-1896 թթ.» ուշագրավ աշխատությունը:

Ներածականում նա նշում է, որ դեռեւս 19-րդ դարի վերջին եւ 20-րդ դարի սկզբին Բ. Դռան հովանավորությամբ ձեւավորվեց տեսակետ, ըստ որի հայ ազատագրական շարժումը ոչ մի իրական հիմք չուներ արեւմտահայության շրջանում, քանի որ վերջիններս ապրում էին երջանկության եւ բարօրության մեջ: Այն իբր թե «արտահանված» էր Թուրքիա ռուսահայերի, անգլո-հայկական կոմիտեի, հայ կուսակցությունների կողմից: Ներկայումս այս թեզը պաշտոնապես ընդունվել է թուրքական պատմագրության կողմից եւ կիրառվում է այդ հարցով զբաղվող գրեթե բոլոր թուրք հեղինակների կողմից: Լ. Մկրտչյանը ընդգծում է, որ թուրքական կեղծարար պատմագրությունը այդ մեթոդը հատկապես կիրառում է Զեյթունի իրադարձությունների նկատմամբ: Զեյթունի ապստամբությունն ու պետությունների միջնորդությամբ կնքված համաձայնագիրը թուրքերը համարում են հայերի «դավաճանության» վառ ապացույցներից մեկը:

Լ. Մկրտչյանը իր աշխատության մեջ օգտագործել է հսկայածավալ պատմական գրականություն, այդ թվում եվրոպական դիվանագիտական ժողովածուներում եւ Ռուսաստանի արտաքին գործերի արխիվում պահպանված փաստաթղթերը, ժամանակի հայ պարբերական մամուլը, ապստամբության ղեկավարների մասնակիցների հուշագրությունները, 1890-ական թթ. արեւելյան ճգնաժամի վերաբերյալ օտար պատմաբանների ուսումնասիրությունները, խորհրդահայ պատմաբանների երկերը:

Աշխատությունը բաղկացած է երեք բաժիններից: Առաջին գլխում հեղինակը մանրակրկիտ, ամենայն հետեւողականությամբ հետազոտում է օսմանյան կայսրության ներքին եւ արտաքին քաղաքական իրավիճակը 1895 թ. ամռանն ու աշնանը, բացահայտում այն իրական դրդապատճառները, որոնք հանգեցրին զեյթունցիների հերոսական ընդվզմանը: Անչափ բնորոշ ու պատմականորեն ճշմարիտ է հեղինակի այն դիտարկումը, որ սուլթանական կառավարությունը իր հայաջինջ քաղաքականությամբ արեւմտահայությանը չէր թողել ոչ մի այլընտրանքի հնարավորություն: Հայ ժողովրդին մնում էր կամ զենքին դիմել ու ապստամբել, կամ դանդաղ բնաջնջման ենթարկվել: Այս առիթով մեջբերված է Գարիբալդիի զինակիցներից մեկի՝ Ամիլկար Չիպրիանիի հայ ժողովրդին ուղղված նամակից հետեւյալ տողը. «Լիովին բնաջնջումի դատապարտուած ժողովուրդ մը իր յուսահատ դիւցազնութեան մէջ պէտք է դնէ միայն յոյսը: Ամէն պատերազմ, որ կը տանի ազատութեան, արդար է եւ օրինաւոր»:

Իրավացի է Լ. Մկրտչյանի այն շեշտադրումը, որ հայությունը ջարդելու, որպես ազգ վերացնելու համար թուրքերին հարկավոր էր ամենից առաջ հարվածել այդ ժողովրդի դարավոր ազատագրական կենտրոններին՝ Սասունին, Վանին, Զեյթունին: Սուլթան Համիդի համար առաջնահերթ նշանակություն ուներ կործանել հայոց ազատագրական դեգերումների միջնաբերդ Զեյթունը: Չգտնելով Զեյթունը դատարկել իր քաջասիրտ բնակիչներից, Բ. Դուռն արդեն 1880-ական թվականներից սկսում է կիրառել սոցիալ-տնտեսական, քաղաքական ճնշումների սերտորեն միահյուսված մի ամբողջական համակարգ: Արդեն 1895 թ. ամռանը Զեյթունում դրությունը ծայրահեղ լարվում է: Կառավարությունը ի մի է բերում շրջակայքի ավազակախմբերին հայկական գյուղերի բնակչության թալանն ու կոտորածները կազմակերպելու նպատակով:

Աշխատության էջերում ամբողջապես լուսաբանվում է լեռնականների ապստամբության սկիզբն ու ընթացքը, ուժերի եւ դիրքերի դասավորությունը, կողմերի ուժային հարաբերությունը, ապստամբների ղեկավարության վճռական, հաստատակամ գործողությունները: Հատկապես ընդգծվում է խիզախ առաջնորդ Աղասու ունեցած դերը ապստամբության ողջ ընթացքում:

Լ. Մկրտչյանի աշխատությունում հստակ ուրվագծվում է այն թեզը, որ ապստամբությունը համաժողովրդական բնույթ ուներ, ինքնապաշտպանական կռիվների մեջ ընդգրկվեց Զեյթունի ողջ բնակչությունը: Ըստ հեղինակի, զեյթունցիների համար ապստամբության անհրաժեշտության սուբյեկտիվ կարեւորագույն գործոնը հանդիսացավ Սասունի 1894 թ. ողբերգությունն ու դրան հաջորդած համատարած ջարդերի լուրերը: Զեյթունի հայության մեծագույն դժգոհության պատճառներից էր եւ այն հանգամանքը, որ Հալեպի վիլայեթը ներառված չէր մայիսյան բարենորոգումներում նշված շրջանների մեջ:

Երրորդ՝ «Եվրոպական տերությունների միջամտությունը Զեյթունի խնդրում եւ հունվարյան համաձայնագրի ստորագրումը» գլխում փաստարկվում են այն իրական հանգամանքները, որոնք ստիպեցին սուլթան Համիդին եվրոպական դեսպանների միջոցով համաձայնության եզրեր գտնել ապստամբների հետ: Զեյթունը համայն հայության համար վերածվում էր ազգային հպարտության, ազատագրական շարժման անպարտելիության խորհրդանիշի: Պատմական կուռ տրամաբանությամբ վկայվում է այն միտումների մասին, որ Զեյթունի ընդվզումը կարող էր վերածվել համահայկական ապստամբության: Լ. Մկրտչյանը ճշմարիտ է նկատում, որ բացի համազգային ապստամբության առաջացման վտանգից, Զեյթունի հարցի շուտափույթ կարգավորումը հույժ անհրաժեշտ էր նաեւ օսմանյան կայսրության առջեւ ծառացած այլ բնույթի խնդիրներ լուծելու համար, քանի որ սրված Բալկանյան ճգնաժամի պայմաններում լեռնականների ապստամբության շարունակումը կարող էր դառնաղետ հետեւանքներ ունենալ տնտեսապես եւ այլ առումներով սպառ ու քայքայված տնտեսության համար: Հեղինակը անաչառ քննարկում է եվրոպական վեց տերությունների միջեւ առկա լարվածությունը եւ Զեյթունի խնդրում նրանց որդեգրած խիստ հակասական դիրքորոշումը: Ըստ արժանվույն գնահատվում է խիզախ զեյթունցիների աներեր, վճռական դիրքը բանակցությունների ժամանակ, որը անշուշտ ստիպեց սուլթանին գնալ զիջումների եւ ընդունել ապստամբների պահանջների զգալի մասը:

Վերջաբանում Լ. Մկրտչյանը ամփոփելով 1895-1896 թթ. Զեյթունի ապստամբության դասերը, նշում է, որ Զեյթունը անընկճելի մնաց, որովհետեւ դուրս էր եկել իրոք համաժողովրդական հերոսամարտի: Զեյթունի ապստամբությունը հսկայական ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի զինված ազատագրական պայքարի վրա, նոր ուժ հաղորդեց հայդուկային շարժմանը: Սակայն, ինչպես իրավացիորեն նշում է հետազոտող հեղինակը, Զեյթունի ապստամբների հաջողությունները առավել ակնհայտ կլինեին, եթե ողջ հայությունը կարողանար շոշափելի օգնություն ցույց տալ լեռնականներին զենքով ու ռազմամթերքով, դրամով ու սննդամթերքով, կամավորական խմբերով: Ըստ տեղին ու հատկանշական է ապստամբության առաջնորդներից մեկի՝ Աղասիի (Պետրոս Գմգմյան) բնութագրիչ խոսքը. «Զեյթունի պես առյուծասիրտ ժողովուրդ մը կոչված էր ընդհանուր հայութեան ճակատագիրը փոխել, եթե հայ ազգին պատասխանատու մարմինները իրենց կոչման եւ դերին բարձրութեան վրա գտնված ըլլային»:

Լեւոն Մկրտչյանի «Զեյթունի ապստամբությունը 1895-1896 թթ.» աշխատությունը ոչ միայն շատ կարեւոր պատմագիտական ուսումնասիրություն է, այլեւ խիստ հրատապ ու արդիական հայ քաղաքական մտքի զարգացման այսօրվա եւ վաղվա ընթացքի համար:

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու

ԱՄՆ, ՕՍԿԱՐ-98

«Տիտանիկ»-ը հաղթում, բայց չի գերազանցում «Բեն Հուրի»-ն

Երեկ հրաշք Ինտերնետի ընձեռած հնարավորությունների շնորհիվ հայտնի դարձան երկուշաբթի օրը ԱՄՆ-ում տեղի ունեցած այս տարվա հոբելյանական 70-րդ Օսկարի մրցանակաբաշխության վերջնական արդյունքները:

«Տիտանիկ» ֆիլմը, որի մասին որոշ տեղեկություն էինք երեկ հաղորդել, 14 կարգաստիճանների համար առաջադրված թեկնածություններից վաստակեց 11 Օսկար, այդպիսով հասնելով 1959 թվին հայտնի «Բեն Հուրին», որն իր 11 Օսկարներով ցարդ մնացել էր անգերազանցելի:

«Տիտանիկ»-ը, բացի լավագույն ֆիլմ ճանաչվելուց, Օսկարի արժանացավ նաեւ լավագույն ռեժիսորական, օպերատորական, դրամատիկական, բեմադրող նկարչական աշխատանքների, ձայնային եւ տեսաէֆեկտների, ընդհանրապես ձայնի, մոնտաժի, հագուստների դիզայնի եւ ֆիլմի համար գրված երգի համար: Ջեյմս Կամերոնը ճանաչվեց լավագույն ռեժիսոր: Վերջին շրջանում փայլատակող երգչուհի Սելին Դիոնի «My Heart will go on»-ը՝ լավագույն երգ: Միեւնույն դերի համար առաջադրված երկու դերասանուհիները՝ երիտասարդ Քեյթ Ուինսլետն ու 87-ամյա Գլորիա Ստյուարտն այդպես էլ մրցանակներ չնվաճեցին: Օսկարի չարժանացավ նաեւ ֆիլմի սցենարը, եւ դրանով դարձավ 1965 թվից այս կողմ առաջին ֆիլմը, որը լավագույն է ճանաչվում առանց առաջադրվելու լավագույն սցենարի համար:

Այս բնագավառում մրցանակ ստացան Միրամաքսի թողարկած «Good will Hunting» («Բարի կամքի որսորդություն») ֆիլմի սցենարիստներ Բեն Աֆլեքն ու Մեթ Դեյմոնը: Իսկ նախապես հրատարակված գրքի հիման վրա գրված սցենարի մրցանակը շնորհվեց Բրայան Հելգելանդին եւ Քըրտիս Հանսոնին՝ Ուորների թողարկած «L. A. Confidential» («Լոս Անջելեսի գաղտնիքները») ֆիլմի համար:

Լավագույն դերասանի Օսկարը նվաճեց հանրահռչակ Ջեկ Նիկոլսոնը, իսկ լավագույն դերասանուհինը՝ Հելեն Հանտը «As good as it gets» («Ինչքան լավ դառնա») ֆիլմում իրենց դերակատարման համար:

Երկրորդական դերի լավագույն դերասան ճանաչվեց Ռոբին Ուիլյամսը («Good will Hunting»), իսկ լավագույն դերասանուհի՝ Կիմ Բեսինջերը («L. A. Confidential»):

Լավագույն օտար ֆիլմ հռչակվեց հոլանդական «Character»-ը («Բնավորություն կամ կերպար»): Գրիմի համար նախատեսված մրցանակը շնորհվեց Ռիք Բեյքըրին եւ Դեյվիդ լը Ռոյ Անդերսոնին Կոլումբիա կինոստուդիայի թողարկած «Men In Black» («Սեւ հագած տղամարդիկ») ֆիլմի համար: Ֆիլմարվեստում երկարամյա ծառայությունների համար պատվավոր Օսկարի մրցանակի արժանացավ Ստենլի Դոնենը:

Ավելացնենք, որ Հելեն Հանտն ու Ջեկ Նիկոլսոնը լավագույն դերասան-դերասանուհու մրցանակի արժանացել էին նաեւ Օսկարից առաջ տեղի ունեցած Գոլդըն Գլոբ մրցանակաբաշխության ժամանակ:

Հ. Օ.

ՀԱՅ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՖՈՆԴ

Ավարտահանդես գիտաբժշկական գրադարանում

Օրերս ՀՀ առողջապահության նախարարության շենքում գտնվող հանրապետական գիտաբժշկական գրադարանը լեփ-լեցուն էր բազմաթիվ հյուրերով եւ լրագրողներով: Նրանք հրավիրվել էին՝ մասնակցելու «Բժշկական անգլերենի» դասընթացն ավարտելու կապակցությամբ կազմակերպված հանդեսին: Այդ օրը շատերը թերեւս առաջին անգամ իմացան, որ արդեն չորրորդ տարին է, ինչ Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ-ի արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդի հովանավորությամբ կազմակերպվում են անգլերենի դասընթացներ մեր բժիշկների եւ բուժաշխատողների համար: Այս տարի դասընթացներն ավարտեցին եւս 35 բժիշկներ, որոնց ստացած գիտելիքները թույլ կտան նրանց օգտվելու գրադարանի օտարալեզու հարուստ ֆոնդերից:

Ավարտահանդեսին ներկա Հայ օգնության ֆոնդի Հայաստանի մասնաճյուղի տնօրեն Վիգեն Եդոս, Այքագյանը եւ գրադարանի տնօրեն Աննա Շիրինյանը լրագրողներին պատմեցին գրադարանի նվաճումների մասին, որոնց նա հասել է ՀՕՖ-ի տեւական աջակցության շնորհիվ: Եկեղեցաբարեգործական այս կազմակերպության հովանավորությամբ անցած տարի գրադարանը հնարավորություն ստացավ կապվելու Ինտերնետ միջազգային համակարգչային ցանցին, օգտվելու նրա ծառայություններից եւ այնտեղ ունենալու իր սեփական էջը: Այդ համագործակցության արդյունքում գիտաբժշկական գրադարանն ամեն ամիս ԱՄՆ-ից ստանում է բժշկագիտական նորագույն գրականություն եւ թարմ ամսագրեր:

Լ. Լ.

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Շիրակի» կարեւոր հաղթանակը

Տեղի ունեցան Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի երկրորդ տուրի հանդիպումները:

Եվ կրկին 5-ի փոխարեն 4 խաղ անցկացվեց: Արդեն երկրորդ անգամ չկայացավ Աբովյանի «Կոտայքի» հանդիպումը (այս անգամ Արարատի «Ցեմենտի» հետ):

Տուրի կենտրոնականը, իհարկե, նախորդ առաջնության առաջին եւ երկրորդ մրցանակակիրներ «Երեւանի» եւ «Շիրակի» թիմերի հանդիպումն էր:

Խաղն ավելի ակտիվ սկսեցին Գյումրիի ֆուտբոլիստները: 8-րդ րոպեին նրանց բավականին հարմար դիրքից տուգանային հարված կատարելու իրավունք տրվեց: Հիանալի հարվածը մեծ դժվարությամբ անկյունային հանեց երեւանցիների դարպասապահ Հարություն Աբրահամյանը: Հատկապես ակտիվ էր Գյումրիի թիմի ավագ, փորձառու Սամվել Նիկոլյանը: Մոտ տարածությունից կատարած նրա հարվածը դարպասից միայն մի փոքր շեղությամբ անցավ: Սուր գրոհների դիմեցին նաեւ մայրաքաղաքի ֆուտբոլիստները. նշենք միայն Ռազմիկ Գրիգորյանի, Ալբերտ Աճեմյանի, Դեդե Թամբուրայի վտանգավոր հարվածները: Սակայն այդպես էլ թիմերը հանգստի գնացին առանց խաղի հաշիվը բացելու:

Երկրորդ խաղակեսում երկուստեք հնարավորություններով սուր պայքար ընթացավ: Եւ «Երեւանի», եւ «Շիրակի» ֆուտբոլիստները մրցակցի դարպասը գրավելու մի շարք հնարավորություններ ունեցան, սակայն վճռական հարվածը ինչ-որ չէր ստացվում: Այնուամենայնիվ, հանդիպման 75-րդ րոպեին խաղի հաշիվը բացվեց: Դրանից քիչ առաջ

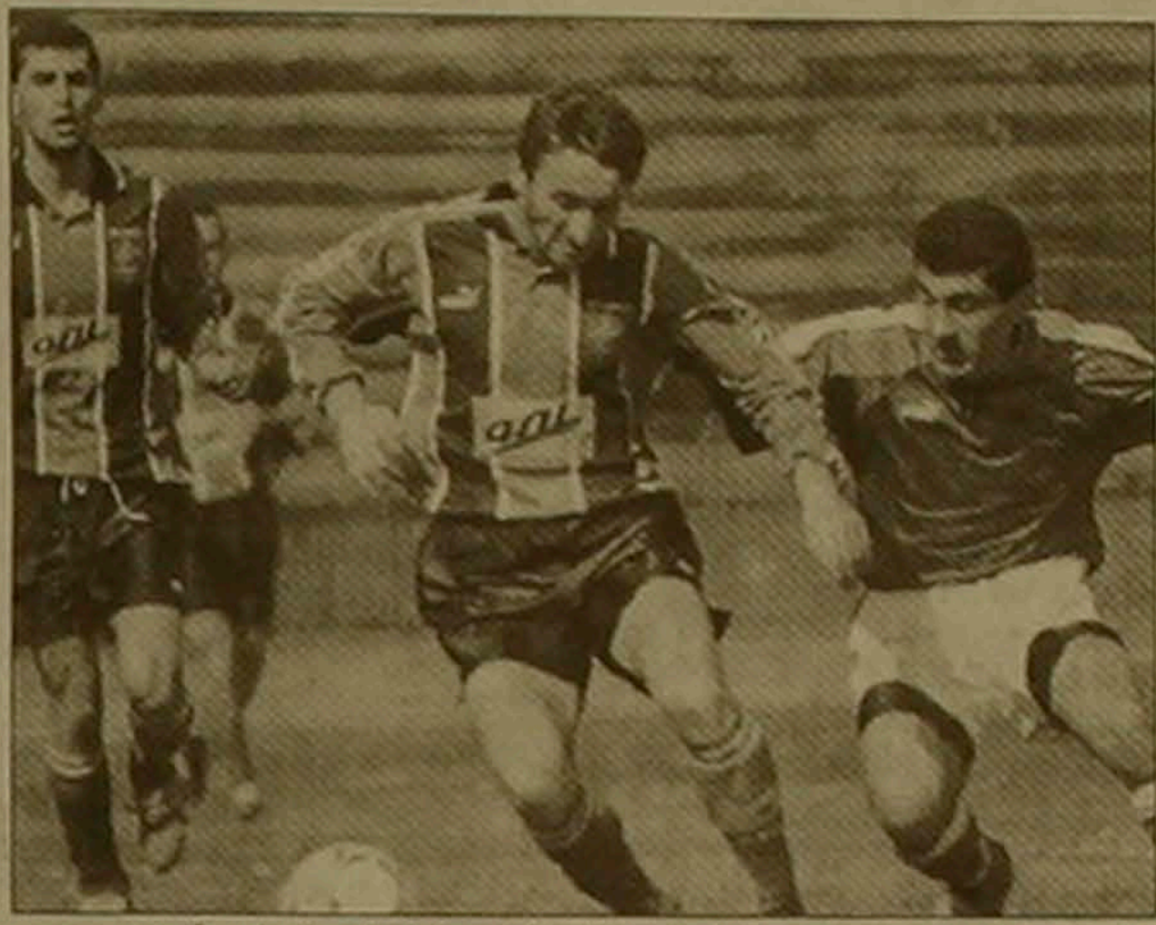

խաղադաշտ մտած շիրակցի Կարեն Ալեքսանյանը, մոտ 20 մետր հեռավորությունից ուժեղ հարվածով գրավեց «Երեւանի» դարպասը: Հանրապետության չեմպիոն թիմի խաղացողները առաջ նետվեցին հաշիվը հավասարեցնելու, բայց նրանց պաշտպանությունում ավելի շատացան խոցելի տեղերը: Վերջին րոպեներին գյումրեցիները գոլ խփելու մի շարք հնարավորություններ ունեցան, սակայն օգտագործեցին միայն մեկը: Խաղավարտից 4 րոպե առաջ գրոհով տարված երեւանցիները հնարավորություն տվեցին, որպեսզի «Շիրակի» երեք խաղացողներ հայտնվեն իրենց դարպասի առջեւ: Եվ Կարեն Ալեքսանյանը խփեց երկրորդ գոլը: «Երեւանի» ֆուտբոլիստները եւս հնարավորություններ ունեցան գրավելու մրցակցի դարպասը, բայց բախտն այդպես էլ չժպտաց նրանց: «Շիրակը» 2-0 հաշվով հաղթեց այս չափազանց կարեւոր խաղում:

Խաղից հետո խնդրեցինք կարծիք հայտնել «Շիրակի» գլխավոր մարզիչ Անդրանիկ Ադամյանին: «Առաջնության մասնակից 5-6 թիմեր մոտավորապես հավասար ուժի են եւ կարող են հավակնել մեդալների: Նրանց հանդիպումներում հաջողության հասնելու համար շատ կարեւոր է տրամադրվածությունը եւ, եթե կուզեք, մի քիչ էլ բախտը պետք է բերի: Նախապատրաստական շրջանը մեր թիմի համար այնպես չանցավ, ինչպես կուզենայինք: Եվ ուրախ եմ, որ իմ տղաները լավ սկսեցին առաջնությունը: Կարծում եմ, սա շատ անհրաժեշտ հաղթանակ էր»:

Մյուս հանդիպումներում գրանցվեցին այսպիսի արդյունքներ. «Շիրակ-2»-«Արարատ» 0-1, «Զվարթնոց»-«Երեբունի-ՀՄՄ» 0-2, «Ղարաբաղ»-«Փյունիկ» 1-1:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Եվրոպական առաջնությանը՝ 8 մասնակիցներով

Իտալիայից վերադարձան եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի մասնակից մեր երկու բռնցքամարտիկները՝ երեւանցի Տիգրան Հակոբյանը (63,5 կգ քաշային կարգ) եւ գյումրեցի Համլետ Պետրոսյանը (71 կգ): Ցավոք, նրանք անհաջող հանդես եկան Վենետիկում անցկացված մրցաշարում եւ եզրափակիչի ուղեգիր չնվաճեցին:

Այսպիսով, մայիս ամսին Մինսկում կայանալիք աշխարհամասի առաջնությանը մասնակցելու իրավունք նվաճած բռնցքամարտիկների թիվը մնաց նույնը՝ 8 հոգի: Ահա նրանց անունները՝ վանաձորցիներ Գագիկ Մարտիրոսյան (48 կգ) եւ Վախթանգ Դարչինյան (51 կգ), երեւանցիներ Արամ Ռամազյան (54 կգ), Արթուր Գեւորգյան (57 կգ), Արտյոմ Սիմոնյան (60 կգ), Սերգեյ Հակոբյան (67 կգ), Մխիթար Վանեսյան (75 կգ), Մարատ Թովմասյան (91 կգ):

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Դաշտի տերերի առավելությամբ

Անցկացվեցին եվրոպական երկրների Չեմպիոնների լիգայի քառորդ եզրափակիչ փուլի առաջին խաղերը: Բոլոր 4 հանդիպումներում հաջողության հասան դաշտի տերերը:

Աթենքի ԱԵԿ եւ Բեռլինի «Ալբա» թիմերի խաղի ժամանակ ակնհայտ էր հույն բասկետբոլիստների առավելությունը, որոնք հաղթեցին 88-68 հաշվով:

Դաշտի տերերը մեծ առավելության հասան նաեւ «Պարտիզանի» (Բելգրադ)-ԲԿՄԱ (Մոսկվա) հանդիպման ընթացքում: Առաջին խաղից հետո «Պարտիզանի» բասկետբոլիստներն առջեւում էին 25 միավորի տարբերությամբ (49-24): Հետագայում մոսկվացիներին հաջողվեց միայն մի փոքր կրճատել այն: Խաղն ի վերջո ավարտվեց 87-72 հաշվով:

«Բենետտոն» (Տրեւիզո)-«Էֆես Պիլզեն» (Ստամբուլ) հանդիպումը 67-57 հաշվով շահեցին դաշտի տերերը՝ իտալացի բասկետբոլիստները:

Իտալական Բոլոնյա քաղաքի երկու ակումբների՝ «Կինդերի» եւ «Թիմսիստեմի» հանդիպման ժամանակ 64-52 հաշիվ գրանցվեց: Խաղի ավարտից 3 րոպե առաջ կռիվ ծագեց թիմերի բասկետբոլիստների միջեւ: Բասկետբոլի եվրոպական ֆեդերացիան (ՖԻԲԱ) իր հատուկ նիստում որոշեց հաջորդ հանդիպումներին մասնակցելուց զրկել 4 խաղացողների:

Այսօր կանցկացվեն պատասխան խաղերը: Իսկ եթե հարկ լինի (1-1 հաշվի դեպքում) թիմերը կհանդիպեն երրորդ անգամ, ապրիլի 2-ին:

Վստահ հաղթանակներ

Բասկետբոլի ազգային միության (NBA) առաջնությունում անցկացվեցին հերթական խաղերը: Մրցումների առաջատարները վստահ հաղթանակներ տարան. «Սիեթլը» 109-83 հաշվով պարտության մատնեց «Սակրամենտոյին», «Չիկագոն», 111-88 հաշվով, «Բոստոնին»: Այս երկրորդ խաղում կրկին աչքի ընկան Մայքլ Ջորդանը եւ Սկոտտի Պիպպենը: «Ֆիլադելֆիան», որն արդեն զրկվել է «փլեյ-օֆֆին» մասնակցելու հույսից, սեփական հարկի տակ զիջեց «Դեթրոյթին»՝ 79-84: «Վաշինգտոնը» 99-87 հաշվով հաղթեց «Պորտլենդին»: Վերջինիս կազմում հաջող խաղաց լիտվացի կենտրոնական Արվիդաս Սաբոնիսը: Նա իր թիմին 14 միավոր բերելուց բացի, նաեւ 15 անգամ տիրեց վահանից ետ եկած գնդակներ:

ԹԵՆԻՍ

Ո՞վ կփոխարինի Սամփրասին

Կի Բիսքեյնի (ԱՄՆ) Լիպտոնի առաջնություն անվանմամբ մրցումները վճռական փուլ են թեւակոխել:

Կանանց մրցաշարի քառորդ եզրափակիչի վերջին մասնակիցը հայտնի դարձավ: Դա ռուսաստանցի Աննա Կուռնիկովան է, որը 6-3, 6-0 հաշվով վստահ հաղթանակ տարավ Ուիմբլդոնի նախկին չեմպիոնուհի Կոնչիտա Մարտինեսի (Իսպանիա) նկատմամբ: 17-ամյա թենիսիստուհին այս մրցումներում պարզապես հիանալի խաղ է ցուցադրում: Այժմ նա պետք է հանդիպի աշխարհի թիվ 2 ռակետ, ամերիկուհի Լինդսեյ Դեւենպորտի հետ:

Որոշվել է նաեւ կիսաեզրափակիչի առաջին մասնակիցը: Շվեյցարուհի Մարտինա Հինգիսը 6-3, 1-6, 7-6 հաշվով պարտության մատնեց 16-ամյա ամերիկուհի Սերենա Վիլյամսին:

Հիշեցնենք, որ տղամարդկանց մրցաշարից դուրս է մնացել ուժեղագույնների ռեյտինգ-ցուցակը գլխավորող Փիթ Սամփրասը (ԱՄՆ): Այս տարի նա ինչ-որ հունի իրեն նման չէ: Կի Բիսքեյնը Սամփրասի արդեն 5-րդ մրցաշարն էր, եւ նա միայն մեկում է կարողացել հաղթող դառնալ:

Փիթ Սամփրասի պարտությունից հետո աշխարհի թիվ 1 թենիսիստի կոչմանը տիրելու հնարավորություններ ստացան երեք մասնակիցներ: Դրան հասնելու համար Մարսելո Ռիոսը (Չիլի) եւ Գրեգ Ռուսեդսկին (Անգլիա) պետք է առաջին տեղ գրավեն մրցաշարում: Իսկ Պետր Կորդային (Չեխիա) բավական էր նույնիսկ կիսաեզրափակիչ մտնել: Սակայն արդեն որերորդ անգամ Կորդան չի կարողանում օգտագործել ընձեռված հնարավորությունը: Այս անգամ էլ նպատակի մոտիկությունը կաշկանդեց վետերանին, եւ նա 4-6, 4-6 հաշվով զիջեց երիտասարդ անգլիացի Թիմ Հենմանին: Դեպի բաղձալի նպատակը շարունակում է ընթանալ Ռիոսը: Երիտասարդ չիլիացին 6-2, 6-3 հաշվով վստահ հաղթանակ տարավ խորվաթ Գորան Իվանիշեւիչի նկատմամբ:

Ոչ ոք չէր կասկածում, որ աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստների դասակարգման ցուցակում 6-րդ տեղ գրավող Եվգենի Կաֆելնիկովը (Ռուսաստան) կհաղթի այդ ցուցակում 61-րդ տեղ զբաղեցնող Ջեֆ Տարանգոյին (ԱՄՆ) եւ քառորդ եզրափակիչում կհանդիպի Անդրե Ագասսիի հետ: Սակայն Տարանգոն, որն ավելի շատ հայտնի է խաղադաշտում ցուցադրած իր «երգիծական համարներով», առաջին խաղափուլը 3-6 հաշվով տանուլ տալուց հետո այնուհետեւ շահեց հաջորդ երկուսը 6-3 եւ 6-2:

Դե ինչ, Կաֆելնիկովը հանգիստ կարող է նախապատրաստվել Դեւիսի գավաթի համար ԱՄՆ-ի թիմի հետ մրցախաղին, որը կանցկացվի Ասլանտայում: Ի դեպ, Ռուսաստանի հավաքականն այժմ մարզական հավաք է անցկացնում Մայամիում: Թիմի ավագ Շամիլ Տարպիշչեւը, Կաֆելնիկովից բացի, հրավիրել է նաեւ Կոնստանտին Վոլկովին, Անդրեյ Օլխովսկուն եւ Մարատ Սաֆինին:

Իր թենիսիստների անուններն անվանել է նաեւ ամերիկացիների թիմի ավագ Գալիկսոնը. Անդրե Ագասսի, Ջիմ Կուրյե, Թոդ Մարտին եւ Ռիչի Ռեներբերգ: Հիշեցնենք, որ մրցախաղին մասնակցելուց հրաժարվել են Փիթ Սամփրասն ու Մայքլ Չանգը:

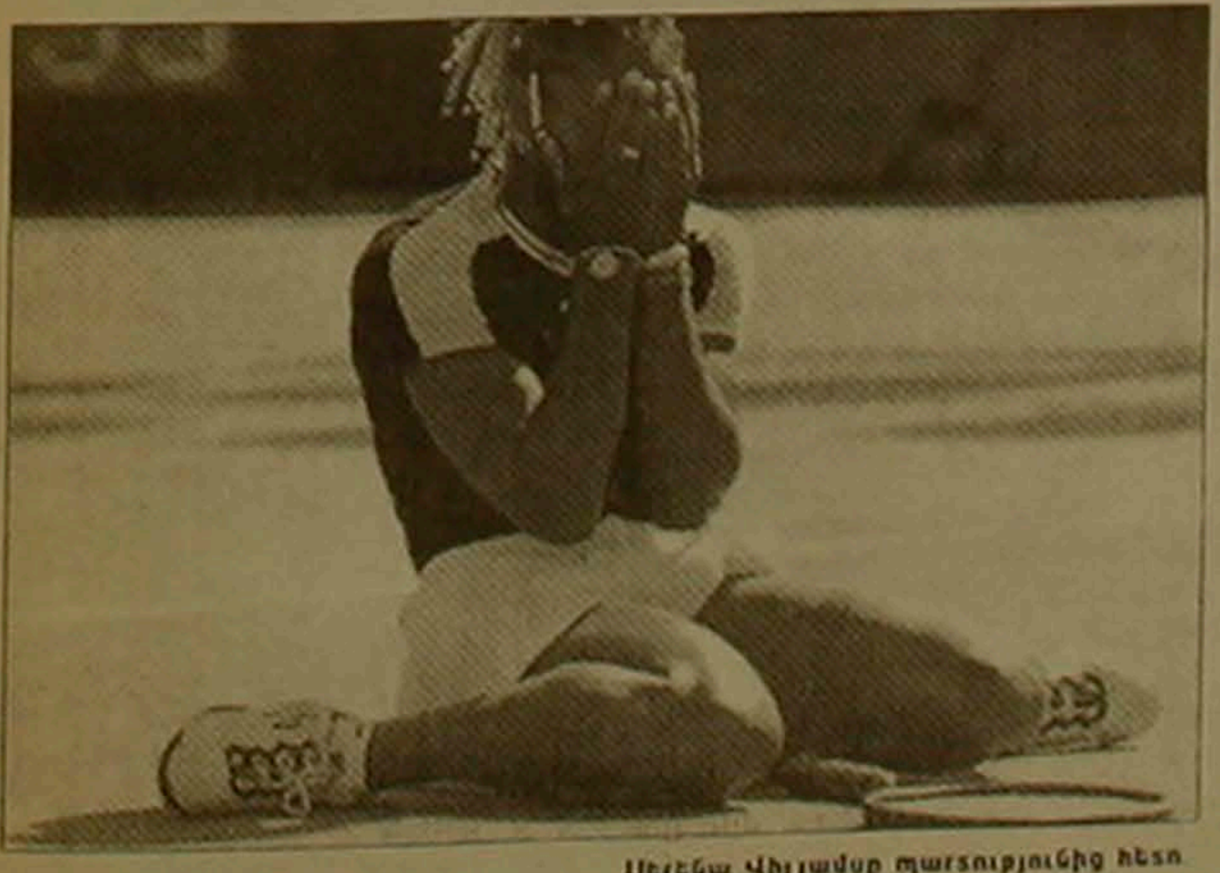

Սերենա Վիլյամսը պարտությունից հետո

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Հերթական բազմօրյան

Էրիկ Ցաբելը (կենտրոնում)

Պրոֆեսիոնալ հեծանվորդներն ակտիվորեն են սկսել մրցաշրջանը:

Հերթական բազմօրյա հեծանվավազք է մեկնարկել Իսպանիայում: «Կատալոնյան գարուն» անվանմամբ ավանդական մրցումների մասնակիցների թվում են շատ նշանավոր մարզիկներ, ինչը հետաքրքիր պայքար է խոստանում: Առաջին փուլում, որն ավարտվեց Լայո դել Մար նշանավոր առողջարանային բնակավայրում, հաղթեց ֆրանսիացի Ստեֆան Բարտեն: 162 կմ մրցատարածության վերջում նա կարողացավ կտրուկ պոկումով առաջ անցնել մրցակիցներից: Երկրորդ տեղը գրավեց Էրիկ Ցաբելը (Գերմանիա), երրորդը՝ Ֆիլիպո Կասագրանդեն (Իտալիա):

Իտալիայի ճանապարհներով անցնող «Տիրենո-Ադրիատիկո» բազմօրյա հեծանվավազքի վերջին փուլում առաջինը գերմանացի Էրիկ Ցաբելն էր:

Իսկ ընդհանուր հաշվարկում հաղթեց Ռոլֆ Երմանը (Շվեյցարիա): Երկրորդ տեղը գրավեց Ֆրանկո Բալլերինին (Իտալիա), երրորդը՝ Յենս Հեպները (Գերմանիա):

Համագործակցության խաղերը Մալայզիայում

Վերջերս Բուկինգհեմյան պալատում կայացած արարողության ժամանակ Բրիտանիայի էլիզաբեթ թագուհին հանդիսավոր կերպով հավաստագիր հանձնեց Մալայզիայի ներկայացուցիչներին՝ Բրիտանական համագործակցության հերթական խաղերի անցկացման համար: Թագուհին հանձնեց նաեւ մրցումներն անցկացնելու իրավունքը խորհրդանշող գավազանը: Նա խոսեց սպորտի կարեւորության մասին, նրա՝ որպես լավին ու բարուն ձգտելու միջոցի: Թագուհին նշեց, որ սպորտի կանոնները բոլորի համար նույնն են՝ անկախ ռասայական ու մշակութային պատկանելությունից:

Բրիտանական համագործակցության խաղերը կանցկացվեն Մալայզիայի մայրաքաղաք Կուալա Լումպուրում, սեպտեմբեր ամսին:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ի՞նչ սպասել մոսկովյան քաղաքական երկրաշարժից

Միջազգային պրակտիկայում կառավարությունների հրաժարականները բնավ եզակի երեւույթ չեն: Սակայն օրերս Մոսկվայում տեղի ունեցած քաղաքական երկրաշարժը հեռավոր նմանություն իսկ չունի այդպիսի հրաժարականների հետ: Այստեղ Ելցինը պարզապես ցախավելով մաքրեց իր կառավարությունը, փաստորեն ցրեց, ընդ որում այդ արեց միանգամայն անսպասելի, առանց դրա համար առկա նախանշանների, իբրեւ որոտ պարզ երկնքում: Մոսկովյան հեռուստատեսության ու այլ լրատվամիջոցների հաղորդումները ես չեմ կրկնի: Հնարավոր է, դրանցում ճշմարտության բավական նշանակալի բաժին կա՝ նախագահը կանխեց Պետական դումայի կողմից կառավարությանն անվստահության քվե տալու հնարավորությունը, լիցքաթափեց ձախ ուժերի կամ, ինչպես իրենք են իրենց անվանում, ձախ-հայրենասիրական ճակատի «գարնանային հարձակումը»: հայտնի է, որ այս ճակատն ապրիլին նախապատրաստվում է համառուսական գործադուլի, եւ կառավարությանը «վռնդելն» արդեն իսկ զգալիորեն իմաստազրկում է բողոքի այդ ցույցը: Այսինքն, Ելցինը նախաձեռնությունն իր ձեռքը վերցրեց նաեւ այս անգամ: Սակայն այստեղ նշանակալի չափով դեր խաղաց նաեւ հոգեբանական գործոնը: Ելցինը երկրին ու աշխարհին մի ավելորդ անգամ ցույց տվեց, որ Ռուսաստանի կառավարման սանձերն ամուր պահում է իր ձեռքում եւ իր հիվանդության ու աշխատունակության հետ կապված շահարկումները օդի պղպջակ են:

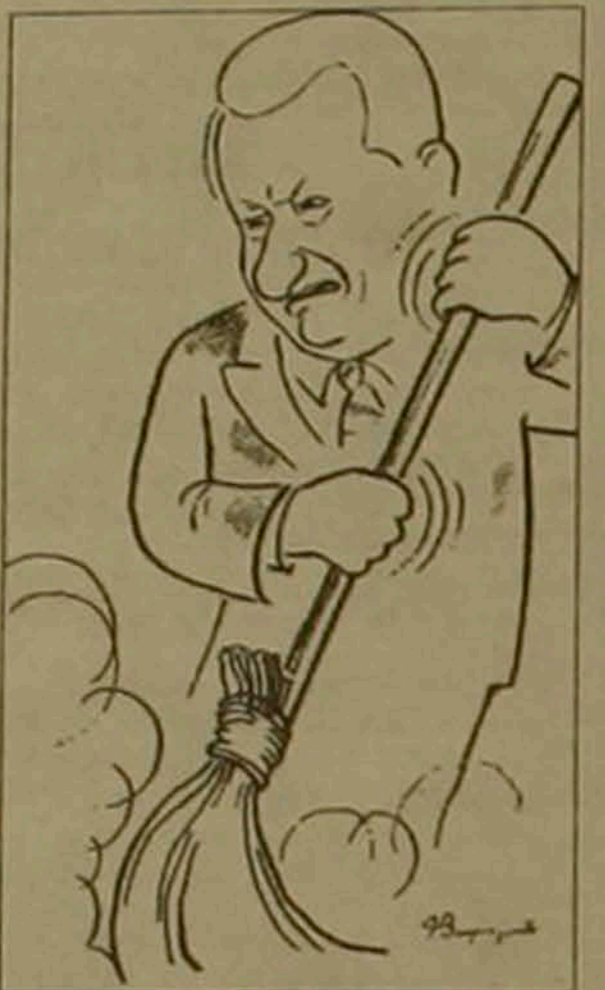

Իհարկե, եթե Ելցինը կառավարությունից գոհ լիներ, չէր փորձի այս կերպ ապացուցել, թե «իր քաղաքական մահվան մասին խոսակցությունները խիստ չափազանցված են»: Ամբողջ հարցն այն է, որ նա դժգոհ էր կառավարությունից դրա համար հիմքեր ունենալով: Չեռնոմիրդինին այդպես էլ չհաջողվեց լուծել աշխատավարձերի, կենսաթոշակների ու նպաստների չվճարումների հետ կապված հիմնահարցը: Ի հավելումն, այլեւս կասկած չմնաց, որ «երիտասարդ բարեփոխիչներից» առնվազն Անատոլի Չուբայսը կապված է ֆինանսական օլիգարխիայի հետ կամ ակտիվորեն նպաստում է այդ օլիգարխիայի դիրքերի ամրապնդմանը: Ըստ փորձագետների գնահատումների, միայն վերջին 1 տարում Ռուսաստանից դուրս է «հոսել» 60-75 միլիարդ դոլարի կապիտալ, այն դեպքում, երբ կառավարությունը միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից «կրունկներն է լիզում» տասնապատիկ-քսանապատիկ պակաս չափի վարկեր ստանալու եւ բոլոր կարերից քանդվող երկրի տնտեսությունը «ջրի երեսին» պահելու համար:

Այնուամենայնիվ, սեփական կառավարությունը ցրել-չցրելն, իրոք, Ռուսաստանի ներքին գործն է: Մեզ այդ իրողությունը հետաքրքրում է այնքանով, թե դա ի՞նչ ազդեցություն կարող է գործել այս երկրի արտաքին քաղաքականության եւ ներքին կայունության վրա, որն այս կամ այն կերպ կարող է անդրադառնալ մեր ճակատագրին: Բացի այդ, Ռուսաստանը մեր ռազմավարական դաշնակիցն է, եւ մենք չենք կարող անտարբեր լինել նրա ճակատագրի նկատմամբ: Ահա այս առումով մեզ հատկապես հետաքրքրում են մի քանի պարագաներ: Հավանաբար, նոր կառավարության կազմում ինչպիսի փոփոխություններ էլ լինեն, երկրի արտաքին քաղաքականությունը չի փոխվի: Նույնիսկ ենթադրվում է, թե արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովը կպահպանի իր աթոռը: Պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւը նույնպես: Իսկ ահա թե ով կլինի վարչապետը՝ կասկածում եմ: Հազիվ թե երկրին անհայտ երիտասարդ Կիրիենկոն Պետական դումայում հաստատվի: Դուման կփորձի պարտադրել իր ընտրությունը, առաջ մղելով, օրինակ, Եգոր Ստրոեւին: Բայց Ելցինն այն կամակորը չէ, որին կարելի լինի հեշտությամբ ինչ-որ բան պարտադրել: Առավել եւս՝ վարչապետ (թեեւ Ստրոեւի հետ, ըստ տեղեկությունների, նախագահը սրտագին հարաբերությունների մեջ է): Չի բացառվում, որ նա միտումնավոր կերպով Դումայում ներկայացնի վարչապետի այնպիսի թեկնածուներ, որոնք նախապես արդեն «անցունակ» չեն: Այդ դեպքում, երեք անգամ ստանալով Դումայի մերժումը, Ելցինը կարող է խորհրդարանի ստորին պալատը ցրելու սահմանադրական հիմք ստեղծել: Սակայն նյարդերի այս «պատերազմը» շատ վտանգավոր է, քանզի Դուման կարող է նաեւ խորամանկությամբ գերազանցել նախագահին՝ երրորդ անգամ հաստատելով նրա հրամցրած անընդունելի վարչապետին: Այս դեպքում Դուման ցրելու հիմք չի լինի, իսկ երկիրը կստանա «էն գլխից» անկենսունակ կառավարություն, թույլ, մերժելի վարչապետով: Ի վերջո, դա կդառնա նախագահի եւս մի խոցելի տեղը: Այնպես որ, քաղաքական այս «պոկերի» «խաղագումարը» շատ բարձր կարող է լինել, ընդհուպ երկրի ճակատագիրը, որի անունից սիրում են խոսել թե՛ նախագահը, թե՛ պատգամավորները: Թերեւս, մոտ օրերս ցայտուն կերեւա, թե նրանցից յուրաքանչյուրի համար որքանո՞վ ավելի կարեւոր է երկրի ճակատագիրը եւ որքանով՝ սեփական քաղաքական շահը:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

«Ղարաբաղը հայ ընտրողի հոգու եւ մարմնի անբաժան մասն է, զիջելը նշանակում է ազգի խայտառակում»

24 ՄԱՐՏ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Այս օրերին Հայաստան եւ Լեռնային Ղարաբաղ այցելած «Լոս Անջելես թայմսի» թղթակից Վանորա Բեննեթը գրում է. «Արեւմուտքը միշտ համակրանքով է վերաբերվել դարեր շարունակ տանջանքներ կրած հայ ժողովրդին, սակայն հիմա առաջացել է մի նոր գործոն, որը կարող է խախտել դիվանագիտական հավասարակշռությունը հօգուտ Ադրբեջանի: Գործոնը Ադրբեջանի ընդերքում գտնվող նավթն է, որը մտադիր են արդյունահանել եւ արտահանել ամերիկյան եւ արեւմտյան խոշոր ընկերությունները»: Բեննեթը նշում է, թե Ղարաբաղի հայերը, որոնք ի հեճուկս բոլոր դժվարությունների ռազմական հաղթանակ են տարել, այժմ ենթադրում են, որ ադրբեջանական նավթով գայթակղված Արեւմուտքը ճնշում է գործադրելու եւ ստիպելու է զիջել այն, ինչը ծանր գնով ձեռք բերվեց մարտի դաշտում: «Լոս Անջելես թայմսի» թղթակիցը Ստեփանակերտում հանդիպել է ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանին: «Եթե ողջ աշխարհը մեր դեմ ելնի, մենք իհարկե տանուլ կտանք: Եթե ամերիկյան եւ ռուսաստանյան նավթային լոբբիները միավորվեն Ղարաբաղի դեմ, մենք շատ ծանր վիճակում կհայտնվենք: Սակայն նավթային լոբբիները պարտավոր են ծանր ու թեթեւ անել, թե ինչպես են աջակցում Ադրբեջանին: Եթե նրանք շարունակեն կուրորեն օգնել Ադրբեջանին, ապա դա ի վերջո կհակասի իրենց իսկ շահերին, որովհետեւ անխուսափելիորեն ապակայունացնելու է տարածաշրջանի իրավիճակը», ասել է Ղարաբաղի նախագահը: Ամփոփելով՝ «Լոս Անջելես թայմսի» մեկնաբանը հետեւյալ եզրակացությանն է հանգում. «Ով էլ Հայաստանում նախագահ ընտրվի, պարտավոր կլինի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանից ավելի զգույշ լինել Ղարաբաղի հարցում եւ հաշվի առնել ղարաբաղցիների կարծիքը»:

Ընտրություններին է այսօր անդրադարձել նաեւ «Ռոսիյսկայա գազետան», որի մեկնաբաններ Վլադիմիր Կուզմիչեւսկին եւ Արկադի Մեդվեդեւը առաջին փուլի սենսացիա են համարում «Վազգեն Մանուկյանի կրած ջախջախիչ պարտությունը»: «96 թվականի սեպտեմբերին Մանուկյանը Տեր-Պետրոսյանի հիմնական մրցակիցն էր եւ քիչ էր մնում հաղթեր: Ի՞նչ պատահեց մեկուկես տարի անց», հարց են տալիս ռուս լրագրողները եւ առաջարկում մի թեզ, որը շատերի կողմից, անշուշտ, կարող է ընկալվել որպես մակերեսային եւ վիճելի: Ըստ հեղինակների՝ «Արեւմուտքը լռելյայն աջակցում է Մանուկյանին: Հայ ընտրողը դա գիտեր: Հասկանում էր նաեւ, որ Մանուկյանի հաջողությունն ամերիկյան օգնության ծավալն ընդարձակելու պայմաններ կընձեռի: Սակայն մերժեց: Ակնհայտ է, որ Բաքվի եւ Երեւանի վեճում Արեւմուտքը ավելի հակված է Բաքվին աջակցելուն», նշում են «Ռոսիյսկայա գազետայի» մեկնաբանները եւ շարունակում. «Եթե Հայաստանը համաձայնի Ղարաբաղը զիջել Ադրբեջանին, ապա կանդամակցի թե՛ եվրոպական միությանը եւ թե՛ եվրախորհրդին: Բայց հայ ընտրողի համար Ղարաբաղը հոգու եւ մարմնի անբաժան մասն է, զիջելը նշանակում է խայտառակում»:

«Ռոսիյսկայա գազետայի» թղթակիցները նույնպես անդրադարձել են խախտումներին եւ վկայակոչել եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի պատվիրակ Ռասել Ջոնստոնին, որը կարծիք է հայտնել, թե 96 թվականի համեմատությամբ այսօրվա ընտրություններն ավելի ընդունելի են:

JOB OPPORTUNITIES

USAID/Caucasus, Yerevan Office has job opportunity for the following position:
Computer Systems Manager: Qualifications/Requirements:; University degree in computer science or information systems management; at least four of progressively responsible professional work in computer systems management, of wich at least one year must have been with USAID; fluent in English, Russian and Armenian; thorough knowledge of systems analysis and design, computer operations management, hardware and software technology, telecommunications technology and computer application programming. Knowledge of programming telephone system, telephone cable wiring.
Sumbit resume and application form (available at USAID Office) to Ms. Kim Tomsen, USAID/Caucasus, 16 Aigedzor St., Yerevan, tel: 26-34-97.
Announcement closure date is April 06, 1998.

Հայտարարություն

Ս. թ. մարտի 29-ից ապրիլի 5-ը ՀՀ ԱՆ պերինատոլոգիայի, մանկաբարձության եւ գինեկոլոգիայի կենտրոնում աշխատելու են ֆրանսիացի մասնագետներ՝ կատարելով լապարոսկոպիկ վիրահատություններ եւ արհեստական բեղմնավորում:
Նախապես դիմել՝ Աջափնյակ, Մարգարյան 6 (նախկին հանրապետական ծննդատուն):
Հեռ. 34-18-83:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Էրեբունու տարածքի ժողդատարանը Երեւանի Նոր Արեշ 20 փողոց 17 տան նախկին բնակիչներ Կարինե Հայկազի Ղահրամանյանին եւ Մարինե Հայկազի Ղահրամանյանին անհայտ բացակայող ճանաչելու մասին Հեղուշ Արամի Գալստյանի դիմումի համաձայն դիմում է բոլոր քաղաքացիներին եւ կազմակերպություններին Կարինե Ղահրամանյանի եւ Մարինե Ղահրամանյանի մասին տեղեկությունները Էրեբունու տարածքի ժողդատարան հայտնելու խնդրանքով:
Հասցեն Մ. Խորենացու փողոց 162
Հեռ. 57-02-79:
Ժողդատավոր Մ. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. թ. ապրիլի 6-ին, ժամը 11-ին, Արաբկիրի շրջանի դատարանում տեղի կունենա Ազատամարտիկների փողոցի թիվ 2 հասցեում գտնվող թիվ 2 արտադրական մասնաշենքի աճուրդային վաճառք:
Աճուրդին մասնակցել կարող են ցանկացողները, որոնք մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար նախապես կարող են դիմել Արաբկիրի շրջանի դատարան:
Հեռ. 24-19-62:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ ննջասենյակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Ձվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան (Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4):
Զանգահարել 72-89-83

ԲՈՒԺՈՒՄ ԲՈՒՍԱԲՈՒԺՈՒԹՅԱՄԲ

Բժիշկ Խաչիկ Գրիգորյանը բուժում է հետեւյալ հիվանդությունները

1. Գանգրենա, փսորիազ, էկզեմա, քոս, 2. Թութք (հեմոռոյ), կոլիտ, պոլիպ, 3. Խրոնիկական գլխացավեր (միգրեն), 4. Արտի անբավարարություն (առիթմիա), 5. Միջերակային խցանում, տրոմբ, երակի լայնացում, 6. Ընդհանուր թուլություն, միզաթուլություն, 7. Ստամոքսի եւ տասներկումատյա աղիքային խոց, 8. Երիկամի եւ լեղապարկի քարքարում, 9. Միզապարկի քարքարում (ցիստիտ), 10. Արգանդում գոյացած ուռուցք (կիստա, միոմա), 11. Կանանց կրծքի ուռուցք (մաստոպատիա), 12. Դեղնախտ, զոբ, աղերի կուտակում, 13. Ռադիկուլիտ, ողնաշարի ուղղում (դիսկոզեն) խախտումներ
Հասցեն՝ Տիգրան Մեծի 71 շենք, 32 բն. (կայարան), հեռախոս՝ 57-22-28, ժամը 12-18

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան, Ֆրունզեի փ. շենք 6, 34 բն., 5 հարկանի շենքի 5-րդ հարկում:
Հեռ.՝ 44-97-40, 58-18-41
(«Հայրենիք» կինոթատրոնի մոտ):

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բն. Նորքի IV զանգվածում, հեռ. 64-88-85, 64-93-89:

ՏՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ

2 սենյականոց բնակարան, նկուղով, քաղաքի կենտրոնում:
Զանգահարել 23-56-78

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մարտի 27-ին, ժամը 15-ին, Հայաստանի գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա անվանի բանաստեղծ, արեւելագետ, ձեռագրագետ

ԲԱԲԿԵՆ ՉՈՒԳԱՍԶՅԱՆԻ

ծննդյան 75-ամյակին նվիրված հուշ-երեկույթ:

Մ. Մաշտոցի անվան Մատենադարան
Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ
«Սեբաստիա» հայրենակցական միություն
Հայաստանի գրողների միություն

աշխատանքի է հրավիրում
գրելու ձիրք ունեցող ուշիմ եւ համարձակ երիտասարդների:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 47

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 789. Տպաքանակը 3500. Ստորագրված է տպագրության 25. 03. 1998. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@